

ALBINA CARPATILOR

Apare la 15. și ultima fiă-cărei luni, în fascicule de 2 côle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. séu 70 banf. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectanți, la oficiile postale și la tôte librăriile.

Petru Căzacul

de Iosif Popescu.

(Continuare.)

II.

Conjurații.

Era o sală spațioasă, al căreia tavan era susținut de colone puternice aședate ca pătratele unei scânduri de șach. Pe fiă-care colônă erau înțepenite niște vase, în care ardea o materie fluidă; flacăra fumôsă ilumina slab acest loc, care părea fără margini, da un aspect fantastic umbrelor, care jucau la lumina tremurândă. Tavanul rămănea negru așa, încât sala se părea neacoperită, se părea că singur cerul înourat o mărginește.

Pe niște bănci grosiere ședea o mulțime de indiviți în haine negrii, largi, care atârnau până la pământ, cu capul vîrit în glugă și fața mascată. În fața acestor indiviți se afla un loc mai rădicat, pe care era aședată o masă ordinară. Pe două scaune lângă ea ședea alți două indiviți asemenea celorlalți, ér în fruntea mesii un al treilea sta în picioare și vorbea. Câte-va pergamente zăceau pe masă, și oratorul le consulta din când în când la lumina slabă a lampelor.

Iluminațiunea acésta, costumele întunecóse ale celor adunați și mișcările lor violente, umbrele lor urieșe, care jucau în lumina tremurândă a lampelor, decorațiunea ciudată, formau un întreg fantastic, uimitor. Petru credea că vede o adunare în iad, și ochii lui pîtrundeau, cu o curiositate escitată în cel mai mare grad, până în cele mai ascunse unghiulețe. Tôte aceste ființe, care se mișcau în prada unei mari agitațiuni, păreau niște demoni gata a munci sufletele păcătoșilor, ér flacăra fumegândă a lampelor imita focurile infernului.

În curënd însé curiositatea ochilor fiindu-î satisfăcută, Petru își îndreptă tótă atențiunea asupra celor ce se diceau.

Oratorul, care părea a fi președintele acestei adunări fantastice, era de statură înaltă și bine legată. Vocea lui

avea timbrul metalic al unor baritonî. Ar fi đis cine-va că aude fanfara răsboiului când răsunau cuvintele lui înfocate și pîtrundétore. Fiă-care din frazele lui deștepta entuziasmul ascultătorilor, carii se mișcau în tôte părțile cuprinși de talentul oratorului.

— „Așa este, frați și prietini,“ dicea el, ér vocea lui se înduioșă, „grea urgiă a ajuns pe biéta noastră Moldovă. Pământul, care era odată călcat de marii noștri strămoși, moșia, care pörtă la fiă-care pas urme de mărirea părinților noștri, este acum în prada unui tiran fără nume. Familiile noastre străvechi pier supt mânia unui stăpân fără suflet și fără inimă. Fetele noastre sunt răpitate din brațele mamelor lor, onórea caselor călcată în picioare, țera stórsă de lipitorile lui vodă, poporul redus la sapă de lemn. Dreptatea a părăsit câmpiile noastre. Vodă face judecata singur după plac. Cine nu-î place este vinovat și cade pradă furiei lui nebune. În sfêrșit, de când există frumoșa noastră țeră, asemenea plagă nu a lovit-o. Ce am ajuns să fim? Ocara Turcilor și a veneticilor, jucăria unui stăpân, care nici măcar nu e viță de domn. Până când vom suferi acésta rușine? Până când vom sta cu mâinile în sín? Spuneți, mai merită să domnescă o hidră fusetată de sânge, mai merită să domnescă un tigrú sêlbatic, un tiran desfrénat? Spuneți, voi, carii simțiți sângele moldovenesc curgënd în vinele vóstre, mai merită să stea cumplitul Aron pe un tron glorios?“

— „Nu, nu, jos cu el! jos cu tiranul, să pîră!“, striga mulțimea înfuriétă rădicându-se în picioare și întinđend brațele înainte ca pentru un jurământ.

— „Eram convins de judecata vóstră,“ continuă oratorul. „Șciam, că iubirea vóstră de țeră va rêsponde la apelul meu. De aceea v'am chiămat.

„Încă nu sunt două ani de când, după retragerea

bunului Petru-vodă, a cumpărat Aron tronul dela Turci. A cumpărat tronul! Ce ocară! Unde sunt timpurile, în care boerii își alegeau prinț din sângele lui Dragoș? Vai! acea epocă glorioasă se stinse cu Stefan fiul lui Petru Rareș. Singur Alecsandru III Lăpușnénu, stolnicul lu Stefan, căpeta o domniă legitimă cu învoirea celor mai înțelepți ai țării, și luând în căsătorie pe Rucsanda, fiica lui Petru Rareș, făcu ca sângele lui Dragoș să se perpetue în linia femească. De două ori fu el depărtat dela tron prin niște venetici, cari sosiau cu puteri străine, și de două ori Moldova îl rechiama. El încă puse basa unei dinastii; dar se pare că cerul își întorsese fața dela noi, că-cî ea se stinse cu fiul său Bogdan. Feciorul cel mai tinăr al lui Lăpușnénu dispăru fără urmă, și prin această nenorocire tronul Moldovei cădu, mai mult prin bani decât prin alegere, în mâinile unor venetici fără nume, a cărora domniă urma repede una după alta. Singur Petru, fiul lui Mircea din Muntenia, știu să vindece în cât-va ranele acestei țări, dar el încă se duse curând, ér în locul lui veni cumplitul Aron. Éta unde am ajuns!

„Voi ați înțeles, că așa nu mai e de traiu, ați înțeles, că moșia cere ajutorul vostru și ați venit. Ca un singur om ați condamnat tirănia. Aron trebuie să cadă; vocile vóstre, care sunt espresiunea voinței poporului, o spun cu un strigăt puternic. Am đis!“

— „Să cadă, să cadă!“ strigară ér conjurații ca un singur om.

Atunci se sculă un conjurat din bănci și făcu semn cu mâna, că voește să vorbească. Toți tăcură.

— „Fraților,“ đise el cu o voce mai slabă, care descoperia pe un om mai înaintat în vĕrstă. „Toți suntem învoiți ca tiranul să piĕră! Toți suntem într'un cuget și într'o simțire, ceea ce probéază că Moldova tot mai are inimă curate și însuflețite de iubirea ei. Îmi place să constatez această, și nu mă îndoesc, că în momentul acțiunii aceléși simțăminte ne vor conduce. Dar nu trebuie să ne ascundem, că abia acum încep greutățile, acum se nasc întrebările cele mai încurcate. Vrem să detronăm pe vodă; dar cum? Voi-va sultanul să încuviințeze lucrările nóstre? Moldova este stricată, desfrĕnată prin acest șir de domnitori lași și tĕritori fără pic de onóre în sufletul lor și fără curagiū în vinele lor. Nu putem dar conta pe o armată puternică, care să reziste unui atac din partea Turcilor. — Să ne adresăm la vecini? Lor puțin le pasă de păsurile nóstre, și așa ceva ar cere timp mult, ar face sfară 'n țĕră și ne-ar espune a fi descoperiți de vodă. — Dar să punem casul, că adresându-ne la Pórtă cu o plânsóre, vodă ar fi rechiămat la Constantinopol; pe cine am așeđa în locu-i? Un altul va cumpĕra tronul, ér noi vom cădea dintr'o belea într'alta póte mai grea. A! decă fiul lui Lăpușnénu ar mai trăi; sângele lui de Domn și de Moldovén, sângele mamei sale Rucsanda, care-l iubia atăta, ne-ar răspunde de simțămintele lui. Póte biĕta noastră moșia ar mai vedea đile bune. Dar unde este el? S'a pierdut póte printre Căzaici, séu prin noroiul Constantinoplei. Nimeni nu va fi în stare să ne dea o deslușire.

„Iertați-mĕ, fraților,“ đise el, când văđu ce descurageare cuprinsese pe ascultătorii săi, „iertați-mĕ, că vĕ arĕt greutățile întreprinderii nóstre. Trebuie însă să cunoșcem piĕdecile, pentru că să le putem delătura. Am đis.“

Câte-va minute domni tăcere printre cei adunați.

Nimeni nu cuteza să ia cuvĕntul, fiind-că nimeni nu șcia ce să propună.

În sfĕrșit se sculă unul din cei două, cari ședeau lângă președintele. Un minut stătu el cu capul plecat, apoi începu să vorbească astfel.

— „Este adevĕrat, amicilor, că piĕdecile de delăturate sunt fórtē serióse, dar cred că unor ómeni uniți cum suntem noi, și fără frică de trădare, întreprinderea ne va reuși. Éta ce propun eu. Mai întâi să se facă o plânsóre cătră Sultan, subscrisă de boerii de frunte, și în care să arĕtăm cruđimile lui vodă și réua lui administrare. Unii dintre cei ce se află împregiurul Sultanului se vor cumpĕra cu bani, alții cu promisiuni. Până va veni răspunsul dela Pórtă, noi vom aduna o óste mică, dar alésă, care să țină pe vodă în frĕu. Pe lefegii nu putem conta, că-cî ei sunt lacomi de bani și vĕndĕtori, țin pe lângă vodă, până le va ierta să facă ce le va plăcea. Trebuie ca mica noastră trupă să fiă compusă din Moldoveni curați și voinici din munți, a căror suflete au rămas încă neatinse de corupțiune. Cât despre noul domn, fiind-că nu se póte altfel, il vom numi prin alegere făcută de boerii țĕrii, și pe urmă il vom propune Porții, care-l va recunoșce de sigur, decă vom șci căștiga pe sfetnicii Sultanului. Am trăit la Constantinopol, și știu cât de ușor se póte face ori-ce cu bani. Am đis.“

O mișcare de ușurare vĕdită se observă printre ascultătorii. Mulți veniră de strinseră cu căldură mâna oratorului, care le mulțamia cu modestie. O întrevorbire generală se născu; se părea că lucrul e terminat. Atunci se rădică președintele. Toți tăcură și ședură.

— „S'ar părea, că suntem gata,“ đise el. „În realitate însă mai rămăne un punct de luminat. De unde vom lua aceea armată mică, dar alésă? Ea trebuie procurată curĕnd; ori-ce minută póte să ne piĕrdă, că-cî vodă e prepuitor și are iscóde bune. Trebuie să o căpĕtam fără a face sfară 'n țĕră; trebuie să fiă o armată discretă, închinată nouē cu trup și cu suflet. Care dintre cei de față póte răspunde de ómenii săi?“

Tăcere generală domni în sală. Nimeni nu răspunde, nimeni nu făcu vre-o propunere. Toți se temeau a promite ceea ce puterile nu le ierta. Situațiunea era fórtē încurcată. Descuragearea devenia érá-și simțită. Trebuie să-și facă cine-va ideia despre corupțiunea generală, care se strecurase pe timpul acesta în Moldova dela cei de sus până la cei de jos, pentru a-și esplica necutezarea acestor ómeni gata a-și jertfi viĕta pentru țĕră. Președintele își preumblă căutătura în tóte părțile salei. Înzadar! Tóte frunțile erau plecate.

— „Mai întreb odată,“ đise el, „cine ne va da o armată?“

— „Eu!“ răspunde de odată o voce, ér o fantasmă, care părea căduță din tavanul întunecat al sălii, se opri în mijlocul adunării.

Toți se sculară în piciorē, tóte privirile se îndreptară asupra aceluși punct, unde sta Petru cu brațele încrucisĕte pe piept, cu fruntea rădicată cu mândria, cu ochiul strălucitor de îndrăznĕlă și siguranță. Era o scenă cuprinđtore, căreia iluminățiunea ciudată îi împrumuta un reflect fantastic.

Când trecuse primul moment de uimire amuđitóre, președintele fu cel dintăi, care pronunță aceste cuvinte:

— „Cine ești tu, tinăr nebun, care cutezi a străbate misteriiile noastre? Nu știi tu, că o mörte fără milă este rezervată aceluia, care cărcă să rădice vëlul lucrărilor noastre ascunse?“

— „Eü mă numesc Petru,“ dîse tinărul, „și mörtea nu mă sperie. Ați cerut o armată, eü vë o aduc.“

— „Dar care sunt titlurile tale la încrederea noastră? Numele tãu n'are nici o însemnătate pentru noi, meritele tale nu le cunoșcem. Cu ce poți tu să ne garantezi buna ta credință și mijlócele tale de acțiune?“

— „Titlurile mele sunt cuvântul meu de onóre, și un act de rësbunare în contra lui vodă. Dëcă numele meu e necunoscut, posed însë un talisman, care va supune trei mii de ómenî aleși la ordinele mele. Când voiü vrea, Orcheeni și Roceni vor fi ai mei. Acëstă armată, o avere considerabilă, care-mi stă la dispozițiune, și curagiul meu sunt mijlócele mele de acțiune.“

Cuvintele simple ale lui Petru făcură o impresiune favorabilă asupra adunării.

— „Este de datoria mea,“ dîse președintele adresându-se cătră conjurați, „să vë întreb, dëcă putem primi îmbiările acestui tinăr.“

Bëtrânul orator, care mai vorbise, se sculă.

— „Cum să putem noi primi,“ dîse el, „ca cuvânt din evangeliă propozițiunile unui străin, care n'are nici nume, póte nici patrie? Cum a putut el să se introducă la noi și să pëtrundă secretele noastre? În ochii mei acțiunea lui este a unui spion îndrăzneț, care printr'o faptă strălucită voeșce să câștige favórea și resplata lui vodă. Vorbele sale de talisman și altele sunt bune în povești pentru copii, ér nu pentru ómenî, cariî-și pun în joc viața și binele patriei de odată. Ajuns-am noi de batjocură, ajuns-am în mintea copiilor, ca să ne încredem în cel din-tăiü venit? Departe de noi acëstă ideeă. Regulamentul nostru este curat și limpede și în privința acësta. Cel ce caută să pëtrundă secretele noastre, se pedepseșce cu mörte fără milă. Ér o societate, care nu se ține de legile așeđate, este aprópe de peire. Acest tinăr și-a pronunțat sentința; el nu mai póte scăpa, dëcă nu voim să riscăm scopul nostru cel mai scump. Am đis.“

Toți trebură să recunóscă justeța acestor observări. Președintelui se pare că-î fu milă de juneța condamnatului, de frumșeta nobilei sale fețe, și de simțul de dreptate și adevër, care se revërta în rađe strălucítóre din ochii lui. Cercă dară să-l scape.

— „Este cine-va în adunare,“ dîse el, „care să cunoască pe acest tinăr?“ Nimenî nu rëspunse.

— „Cine póte,“ continuă el, „să rëspundă de el?“ Aceeși tăcere.

— „Nimenî! Atunci vë pun cea din urmă întrebare; credeți, că acest tinăr să móră seü să trăiescă?“

— „Să se împlinească legea!“ strigă o voce.

— „Mörte!“ răcni adunarea.

Petru era pierdut. Junghiurile străluciră în mânilor conjuraților. Cuvântul din urmă le dase un fel de furiă nebună, care-î împingea să verse sânge omenesc. Singur președintele căduse pe scaun, și, cu capul plecat pe mână, lăsa să se sevërșescă cruda lege.

Petru sta nemișcat în aceeși pozițiune nepăsătoare și curagiósă. Nici un mușchiü al frumósei sale fețe nu se contractă, nici un semn exterior nu descoperi vre-o mișcare

internă, când armele strălucítóre se îndreptară în contra pieptului seü. Un singur moment îi trecu, ca un fulger, o ideeă prin minte. Rësbunarea Mariei trebuia să rămână neîmplinită, ér el trebuia să përdă acest tesaur pentru totdeuna. Acëstă cugetare îi dede o voință de fier să scape din încurcătură, cruțându-și viața. Ochiul seü aruncă o rađa focósă asupra ucigașilor, cariî înaintău din tóte părțile ca să-l impresóre. Atât de mare fu puterea magnetică a acesteï ochiri, încât conjurații se opriră ca fermecați. Petru făcu un pas înainte; cëta inimică se retrase uimită. Atunci, profitând de acëstă impresiune, tinărul sparse dintr'o săritură cercul, care-l încungiura, resturnând tot ce-î veni în cale. Ochiul seü căută o ieșire, dar înzadar! El nu întëmpină decăt pãretele de pëtră, care se rădica întunecos din tóte părțile. Un strigăt de mânie, asemenea cu răgetul unui leü prins în cursă, ieși din pieptul seü. Apoi, ca și când furia i-ar fi redat darul vorbirii, el dîse:

— „Veniți, lași ucigași, veniți trei-đeci în contra unuia, șângele vostru va curge înainte de al meu, și va fi dréptă pedepsă pentru crima vóstră.“

Vorbind astfel Petru se rezimă de o colónă, pentru a-și scuti spatele, ér cu mâna dréptă scóse spada. Dar conjuraților le fu rușine de mișcarea lor de slăbiciune și acum înaintară furioși, cu capetele plecate, în contra jertfeï lor. Era o scenă din cele mai mișcătoare. Acești ómenî îmbrăcați în negru de sus până jos, purtând în mânilor fierul ucigător, care arunca rađe roșii de sânge la lumina fumósă a lampelor; acest tinăr frumos, ai cărui ochi scilpitori pãreaü că strëbat în inimile contrarilor, acest eroü ținënd în mână arma puternică și amenințătoare; acëstă sală ciudată, umbrele gigantice ale luptătorilor; tóte formaü un întreg fantastic, uimitor.

Spada lui Petru începu să descriă cercuri furioșe, și de sigur mai mulți conjurați ar fi plătiti cu viața întreprinderea lor, dëcă în momentul acesta nu s'ar fi deschis fără sgomot o ușă secretă. Doui indiviđi îmbrăcați ca și conjurații, și cu fețele mascate, intrară în sală. Unul din ei, vëđënd scena acësta, gfcî ceea ce se petrecea, și întinđënd brațul înainte strigă cu o voce sonoră: „Stați!“

Conjurații surprinși se opriră și se uitară în direcțiunea, de unde venia vocea. Cel care vorbise era un om de o statură imosantă, cu o manținere nobilă și poruncítóre. Se pãrea a fi un om învëțat a comanda. Celălalt, mai mic, avea în mișcările sale pučină șovăire, care-î trăda vërsta înaintată; cu tóte acestea înfățișarea lui nu era lipsită de nobleță.

— „Nu vërșati sânge omenesc,“ continuă cel ce vorbise, „lăsați pe acel tinăr să mërgă în pace; alte pericole ne amenință. Trădarea s'a strecurat în sinul vostru; vodă presupune ceva, și în curënd vë va da de urmă.“

— „Trădare! trădare!“ strigară toți conjurații „să piără spionul!“ și junghiurile lor se rădicară din nou, ér inimile lor se umplură de înverșunare crâncenă.

— „Opriti-vë, nebunilor,“ dîse necunoscutul, „acest tinăr nu e spion!“

— „Dëcă nu e spion, de ce a cercat să străbată misteriele noastre? Cine l'a introdus aici și cu ce scop? Și în sfërșit, cine ești tu, ca să-ți credem?“ strigă bëtrânul conjurat, care condamnase pe Petru.

Necunoscutul scóse masca cu un gest plin de nobleță, și fața lui mărëță străluci de mândrie

— „Marele-vornic Bucium!“ strigară conjurații ca cu o singură voce, ér frunțile lor se plecară.

— „Acum mă credeți? Dar nu voiü să vă las în nedumerire în privința acestui tinër. Aflați, că acela, al căruia sânge sacrat ați voit a vërsa, este fiü de domn, este Petru, al douilea fiü al lui Lăpușnénu.“

— „El!“ strigară toți, și o mișcare de veselie se făcu în adunare.

Petru încă era uimit. Nu s'aștepta, ca afacerile sale să iea o întorsătură atât de favorabilă. Sërmanul pribég de adinööri era acum prinț, avea drept la cel dintâiu rang. Mare schimbare se strecurase în împregiurări. Ceï ce cu câte-va minute mai înainte steteau cu junghiurile rădicate, gata a lovi fără milă, acum repetaü cu entusiasm numele lui Petru. O singură persoană aréta încă îndoélă. Acésta era conjuratul, care jucase rolul de geniü rëu al lui Petru în séra acésta.

— „Ce probe avem noi,“ dîse el, „că acesta e fiul lui Lăpușnénu? Departe de mine, vornice, ideia de a pune la îndoélă cuvintele tale; dar suntem într'un timp, în care vieța ne este în joc și cea mai mică greșélă ne póte prăvăli în prăpastiă, fără ca să ne putem scăpa biéta moșia.“

Vornicul Bucium făcu un semn; atunci mascatul, care venise cu el, își descoperi fața la rëndul sëü. Era o figură respectabilă, cu barbă albită de necazuri mai mult decât de bătrânețe, că-cî ochiul sëü avea puterea și strălucirea tinereții.

— „Étä armașul Stroe, care vă va da deslușirile de lipsă,“ dîse vornicul.

— „Armașul Stroe!“ strigară la rëndul lor mai mulți conjurați, recunoscënd pe un soț respectat al lor.

— „Bunul meu Stroe!“ dîse Petru, věđënd pe protectorul tinereței sale, „ție-ți datorez vieța.“ Și generosul tinër înaintă spre amicul sëü și-l îmbrățișă cu căldură.

Bătrânul armaș șterse o lacrimă de mișcare, ce curse fără voiă din ochiul sëü, și dîse:

— „Da, eü sunt, armașul Stroe, care am venit după o absență de atâtia ani să contribuesc la mântuirea patriei. Eü sunt acela, căruia dómna Rucsanda i-a încređut copilul prea iubit, provocându-më să ascund nașcerea lui din motive, pe care nu vi le pot descoperi. Eü sunt, care am crescut pe acest tinër, până când vërsta lui fragedă era fără protector. Credincios jurământului făcut, am ascuns nașcerea lui înaintea sa însă-și și înaintea voastră. Dar prevedința se pare, că a hotărît altfel. Ca să scap o vieță neprețuită, am călcat un jurământ.“

Nimeni nu se îndoi de cuvintele acestui veteran, care venise de departe pentru a-și sacrifica vieța pe altarul patriei.

Președintele adunării, care în tot timpul acestor des-

bateri păstrase tăcerea, pëtruns de simțăminte aci triste, aci vesele, nu-și mai ascunse bucuria pentru scăparea miraculoșă a lui Petru, și sculându-se dîse:

— „Amicilor, acum cesțiunea e resolută. Înaintea nóstră vedem pe acela, care e chiămat prin lucrările misterioșe ale prevedinței să ne scape moșia de tirani. Trăescă Petru - vodă!“

— „Să trăescă!“ strigară toți aceia, cari cu un minut mai înainte rădicaseră încontră-i fierul ucigător.

Petru nu putea crede ochilor și urechilor sale. Aceste întâmplări miraculoșe, care urmaü una după alta cu o repedițiune necredută, îi alteraseră sângele rece obicinuit. Nu era pușin lucru pentru pribégul fără nume și fără patrie, să se vadă de odată înălțat la rangul cel mai însemnat. O miă de idei felurite se confundaü în capul lui înfierbîntat. Se vedea în pozițiune de a rësbuna pe Maria și de a-i cere mâna fără temere de a o umili. Deliciul acestor cugetări îi umplea inima, care bătea atât de tare, încât par că-i sfărîma pieptul. Dar de altă parte responsabilitatea teribilă, ce era să-i apese umerii tineri, îi cășuna óre-care neliniște. Natura lui alésă învinse însă în curënd și-i depărtă ori-ce gândiri neliniștite.

— „Amicilor,“ dîse el, „cu toată sarcina grea, care se impune neesperinței mele, primesc omagiul vostru, pentru că visul meu este să redăm patriei o parte din gloria ei trecută. Cer însă concursul vostru luminat, pentru ca să ajungem cu siguranță la ținta dorită. — Ceea ce v'am promis cu câte-va minute mai înainte stă în puterea mea. Măne voiü pleca pentru a rescula pe Orcheieni și Roceni, de cari sunt sigur. Până atunci rămâneți tot la olaltă, faceți plânsórea către Sultan și îngrijiți ca scopurile nóstre să rămână cât se póte de ascunse înaintea lui vodă. Sosind fără de veste cu trupa mea, voiü ocupa capitala și palatul, ér vodă prins va fi dus la Constantinopol.“

— „Trăescă Petru - vodă! Trăescă mântuitorul patriei!“ strigară conjurații cu entusiasm.

— „Iértă, Mária-ta; iertați, amicilor,“ dîse atunci vornicul Bucium, „dēcă vă arët o greutate, a căreia delaturare este neapărată de lipsă pentru reușirea întreprinderi. Vodă a aflat, prin trădare póte, despre adunările ascunse ce se țin aici de cât-va timp. Numai nizuințele mele, și încrederea pe care i-am șciut-o însufla, l'aü făcut să nu caute cu mai mult zel. Așadar trebuie lucrat cu cea mai mare iuțélă. Plânsórea trebuie făcută chiar adî, și deocamdată adunările se vor întreprinde până la un moment dat, care vi se va face cunoscut. Acela va fi momentul acțiunei!“

Toți recunoscură înțelepciunea acestor sfaturi, care fură urmate întogmai.

(Va urma.)

Cugetări înțelepte ale unei mame de familiă.

După „Die Gartenlaube.“

(Continuare.)

II. Mărturisirile unei risipitoare.

„Fiă-care om are un obiect, cu care face risipă, chiar și dēcă este cruțător în toate celelalte.“ Acésta este o dicală vechiă. Atunci trebuie, că eü sunt o mare risipitoare, că-cî am trei lucruri, cu care fac risipiă într'un mod ne mai audît. Dar nu aruncați încă cu pietrii în mine!

Din fericire cele trei lucruri nu prea sunt scumpe. Le póte cine-va cheltui, fără a se băga în datorii; póte numai bunul dumneđeu ne va trage odată la răspundere pentru ceea ce am risipit în gospodăria naturei sale.

Aceste trei lucruri, pe care nu-mi vine să le cruț, ba nici nu le pot cruța, sunt: Aerul, lumina și apa.

De câte ori n'am chinuit sêrmenele mele fete din casă și îngrijitórele de copii prin deschiderea ferestrelor, pe care ele chiar le închiseseră și zëvoriseră cu mare îngrijire! De câte-ori nu le-am adus la desperare, înlăturând perdelele căruței de copii, și silindu-le din cauza acésta să umble cu căruța în umbra arborilor, cu tóte că era mai amuzant a rămânea în curtea cu sóre și a eschide dela sêrmanii copilași ori-ce suflare de aer! — Măcar de ar arêta termometrul dóuë-șeci de grade de frig, nu m'ași pune în pat înainte de a fi lăsat deschisă feréstra dormitorului măcar în decurs de o órá. Închiderea ei este cca din urmă lucrare a mea înainte de a mă desbrăca, „aeri-

al odăii sêu — în sufletul locuitoarei, care petrece aci cu predilecțiune! Cât de tare urăsc portierele grele și gróse, jalușiele, marchizele, sêu cum se mai numesc tóte acele instituțiuni rafinate, pe care le-aș inventat ómenii cu frica de lumină, pentru a eschide din locuințele nóstre lucitórele rađe ale sórelui! Un rouleau subțire și alb este tot ce pot concede, și chiar cu acesta mă cert mereu.

Acéstă pasiune pentru multă lumină o estind și asupra iluminățiunei, pe care trebuie să o plătim cu bani, și aci póte merită ea numele de: risipă! Ce lucru oribil este o lampă mică, cu lumină turbure! Ce lucru spăimântător, când la o singură flacără atât de miserabilă lucră

Potopul dela Seghedin: Pe ruine. (Pag. 202.)

sirea“ cel dintăiú lucru diminéța. Ba peste véră nu mă lenevesc, de a-mi transporta mașina de cusut în grădină; tóte legumile se curăță și se aleg acolo, fiă-care ospêș se iea supt umbrar; din Maiú până în Octomvre întrebuițăm casa număi ca cvartir de nópte și ca refugiú în contra ploii. Și chiar în celelalte luni ale anului înotăm, întru cât se póte, în darul cel mai delicios al lui dumneșeu, în aerul curat și sănêtos.

Tot așa stă și cu lumina. Cât de tare urăsc așa numitele budoare spionătóre, semi-obscuré în care ai tot-déuna simțul apêsător, de a ascunde ceva dinaintea drăgușului de sóre, póte un grăunte de praf într'un unghiiú

de odată șése până la opt persóne, cetesc, desemnézá, pe scurt, își strică ochii în tóte gradurile! — Îndată ce lucră mai mult de patru persóne la masa mea, pun să ardă pe ea dóuë lampe bune, și când mi se dice mereú: „Dar mamă, te asigur, că vêd fórte bine!“ rêspond cu energie: „Nu, apropie-te de lampă sêu încetéză de a mai ceti!“ De multe ori trebuie să sufer o bătae de joc bine-voitóre, când ne cercetéză câți-va cunoscuți intimi și gășesc tóte în cea mai mare simplicitate, dar în iluminățiunea cea mai strălucită. Décă strălucesc dóuë mari lampe de masă de-asupra cartofilor, cãrnatului, și supei de lapte, de sigur lucrul se pare ridicul; de aceea și permit ori cui să ridă,

și dic cel mult: „copii, trebuie să ved, ce am în taler, măcar de ar fi numai pâne și sare.“

Eū cred cu siguranță, că lumina nu strică nici unui ochiū sănētos sēu bolnav. Numai un ochiū bolnav pōte să o încungiure, și adică la sfatul medicilor. Îndată ce însē trebuie să se execute acea oprire, pacientul nici nu mai trebuie să se ocupe cu nimica; până când lucră cineva sēu se uită cu atențiune prin odaiă, este mai bine să facă acēsta în lumină, decât în semi-obscuritate.

Și acum apa!

Mulțamită lui dumnezeū, ea este ieftină, și totuși adesea se numără mai și picăturile. Nu este lucru ridicul, cum se cruță apa în unele case? Am vēdūt cu ochii mei, că mamele au oprit copiilor, de a-și spăla mânilor de mai multe ori pe ȃi, pentru ca să nu trebuie a se umplea ulciōrele încă odată sēra. Dar la noi sunt tōte arangeate așa, că fiă-care „spălare“ s'ar putea numi mai bine o „bae“. Când trebuie să petrec nōptea în vre un hotel, cel dintăiū lucru al meū este, de a goli în spălător drăgălașul ulcior, care stă în spălătorul svēntat, și să dic cătră fata de casă: „Așa, fata mea! Și acum mai adă-mi trei ulciōre cu apă!“ Vē întreb, mameilor, ore nu începe acēstă lipsă de apă chiar de odată cu scāldatul copiilor nou-născuți? Mōșele iēū chiar atăta apă în vană, ca să pōtă uda buretele cu ea. Ce plăcere atunci, de a scālda singurā pentru prima oră un astfel de bīet copil! Atunci vana trebuie să fiă cel puțin de jumătate plină; aci se bălăcește mititelul vesel și-și întinde cu plăcere membrele în apa călduță și mai ne alunecă din mână — dar fiți fără grijă! — nici unul dintre cei opt copii ai mei nu s'a înecat, cu tōte că în sumă i-am scāldat pōte de șese mi de ori. Nu, nici unul nu s'a înecat; toți se află bine, ca țințării, cari jōcă afară, la lumină; numai un lucru este de temut: ei s'au făcut cu toții risipitori ca mama lor, așadar s'a înmulțit de opt ori datoria mea în condica cerescă pentru aer, lumină, și apă cheltuite. Negreșit așa ceva e cam delicat.

III. „N'am vreme.“

Dēcă am putea să numărăm tōte orele din vieța nōstră cheltuite fără folos și fără plăcere, de sigur am striga cu spaimă: „Nu se pōte!“ Fără îndoelă am găsi, că sunt ani, pe care i-am risipit într'adevēr, și cu tōte acestea atât de des „n'avem vreme“ pentru afacerile cele mai grabnice!

Cel mai mare risipitor este acela, care nu se uită la bănuți. Cel ce cugetă neîncetat în micile cheltueli de peste ȃi: nu sunt decât vre-o două bani, de sigur va risipi mai mult, decât cel care cruță în aceste lucruri mici și cheltuește odată mai mult pentru plăcere sēu luc. Chiar așa merge cu timpul. Cel ce-și socotește cu severitate tōte minutele, pōte sacrifica cu liniște câte-va ore pentru recreațiune sēu petrecere, fără a fi pentru aceea un risipitor de timp. Cāt de des cugetăm noi femeile s. e. mai sunt numai ȃcece minute până la ora prāndului; în timpul acesta nu vei mai începe un lucru nou! Așadar iēi o carte a mână și frunđărești în ea, fără a ceti cum se cade; te uiți pe ferēstră; te duci fără ocupațiune dintr'o odaiă în cealaltă, pentru a lăsa să trecă acele câte-va minute. Eū nu fac nici odată așa ceva. Dēcă sunt gata cu bucătăria și masa e tinsă, nu mă uit la orologiū, ci imi iēū lucrul

de mână sēu de scris, sēu ori-ce voiū avea de făcut, cu aceeși serioșitate, ca și când ar trebui să rămān la lucru ore întregi. Adeseori rēsună într'adevēr clopotul pentru masă, când abia am vīrit ața în ac, abia mī-am muiēt péna în cernelă, dar de câte ori mi s'a întēplat, că bărbatul meū reținut de afaceri neașteptate n'a putut veni îndată la prānđ și în timpul acesta eū am înaintat fōrte tare cu lucrul meū. Dēcă însē nu l'ași fi început de loc, ași fi cugetat în fiă-care moment: „Acum de sigur trebuie să vină!“ și jumētatea de oră s'ar fi pierdut tot așa de bine ca cele ȃcece minute de mai nainte. Sēu se așteptă o visită, care pōte sosi în ori-ce moment și mă pōte înterupe. Ce strică acēsta? Eū imi continuez lucrul meū până în momentul, când intra oșpeții. De câte ori n'a sosit acest moment de înterupere cu una sēu două ore mai târđiū, decât am cređut, și eū nu mī-am pierdut timpul în așteptare nerăbdătoare și urciōsă.

Folosirea fiă-cărui minut este prima mea lege în întrebuintărea justă a timpului, și a două sună: „Îndeplinește tot ce ți-ai propus, atât de bine și atât de perfect, cât se pōte, și dă-ți silința ca din ori-ce ocupațiune să tragī profit pentru tine sēu pentru alții! Atunci nici una dintre orele vieții tale nu va fi pierdută.“

Nu e nici o risipă mai mare de timp, decât a face un lucru rēu sēu pe jumătate; că-cī cât de curēnd trebuie să-l deregi, și să pierđi încă odată timpul. Dar nu numai la lucru are valōre acēstă învēțătură, ci și la ori-ce ocupațiune, chiar la petrecere.

Dēcă mergi la preumblare, du-te departe, pentru ca mișcarea să-ți aducă folos; dēcă șeđi la masă, nu gustări numai bucatele, ci mănāncă până te saturi și apoi nu te mai gândi la māncare până la ospēțul cel mai de aprōpe; dēcă te îmbraci, lēgă și înțepenește tōte bine, cum trebuie să rămānă peste tōtă ȃiua; dēcă ceteșci o carte, nu frunđări numai în ea, ci ceteșce-o cu atențiune; dēcă te puī la clavier, nu lăsa să-ți rētăcească degetele pe clape, ci eserciteză-te cu serioșitate și răbdare. Dēcă ai consacrat un timp anumit pentru petrecere — fiă-care om are lipsă de ea, ca de somn — atunci caută o distrațiune, care-ți și procură o adevērată plăcere îndestulitōre, și atunci gustă-o fără rezervă, cu tot dinadinsul! Presupunēnd, că pentru înveselirea ta ți-ai ales într'adevēr numai plăceri nobile și curate, atunci și timpul acesta va fi bine întrebuintat.

Așadar: Ori ce vei face, fă din întreg, și cât se pōte de complet! Prin acēsta cruți o grāmadă de timp.

Adeseori suntem siliți în aparință prin formele sociale obișnuite, ca să pierdem câte-va ore din timpul nostru, dar și de aci este o scāpare. Eū am făcut tot-deuna în modul următor: Mai întâiū mī-am mārđinit relațiunile curat convențiionale la ce este mai de lipsă și am primit invitări de felul acesta numai în casurile cele mai grabnice. Cu tōte acestea la început mī-a părut grozav de rēu pentru o sēră lungă, lungă, pe care am petrecut-o într'o societate neinteresantă, indiferentă. Dar în curēnd aflai două mijlōce de scāpare, pentru a nu fi silită să consider și orele acestea ca cu totul pierdute. O petrecere, o recreare spirituală nu mī-au fost ele nici odată, dar le putui întrebuinta într'alt mod.

Mai întâiū m'am obișnuit să lucru cu adevērat în aceste „cafeuri“ de femei, pe când cele mai multe dōmne ȃineaū lucrul numai pentru formă în mânilor lor. De aceea

am ales o simplă tricotare, care se p^ote continua neconturbată la orⁱ-ce conversare, la orⁱ-ce ilumină^une, ér lucrurile mai fine — decă voiam să fac astfel de lucruri! — le făceam mai bine acasă. Adesea mi s'a întemplat, că într'o astfel de serată am isprăvit un ciorap de copil.

Mai departe am făcut descoperirea, că nu era nici una din vecinele mele, dela care nu puteam învă^uta în vre o privin^uă. Trebuia numai să descoper, care este c^orda cea tare, calul de bă^ualie al fiă-căreia. Nu era gre^u de scrutat așa ceva, și îndată ce m'am luminat în privin^uă ac^osta, societă^uțile au încetat de a-mⁱ fi urite. De ordinar șciam să-mⁱ aduc vecina dela m^esa de cafea pe câmpul, în care era bine versată, și mă interesam f^orte mult, să profit de cunoșcin^uțele ei. Fireșce fiă-care vorbeșce mai bucuos de ceea ce fi este mai cunoscut; astfel conversa^uția n^ostră era totdeuna animată, orⁱ că vorbiam cu o d^omⁿă despre bucătărie și economie, se^u cu alta despre îngrijirea bolnavilor și tractarea copiilor, orⁱ că ac^osta imⁱ recom^enda tăieturi de haine și mode n^ou^e, orⁱ cealaltă căr^uți și musicalie n^ou^e. Nici odată nu mă întorceam acasă, fără a fi adunat cunoșcin^uțe f^orte folositoare, și adeseorⁱ am învă^uțat lucruri atât de importante și de trebuin^uciose, încât nici serile acestea nu le pot considera ca pierdute.

Dar cea mai mare cru^uțare de timp este, decă se obicⁱnușce cine-va să nu am^ene pe ȕiua de mâne nimic, ce se p^ote face astă^uȕi. Decă am isprăvit vre un lucru, mă întreb: Óre ce este mai grabnic pentru óra cea mai de apr^ope, se^u pentru ȕiua următ^ore? și mai întâi^u fac ce e mai grabnic. Decă îns^e nu-mⁱ vine nimica în minte, mă gândesc mai departe, și mă întreb: Óre va fi vre o pagubă decă voi^u îndeplini astă^uȕi, ceea ce este de lipsă numai pentru mâne, pentru s^ept^emăna viit^ore, se^u p^ote pentru mai târ^uȕi?

Adeseorⁱ nu po^uți lucra înainte, dar când po^uți, e mare cru^uțare de timp. Totdeuna am pus în bună stare încă de t^omna t^otă garderoba de érnă a copiilor; albiturile pentru copii mici imⁱ erau gata încă cu patru s^ept^emăni înainte de sosirea pe lume a noului cetă^uț^en; nu șci^u nici un crăciun, în care lucrurile mele să nu fi fost gata cu opt, ba cu cincⁱ-spre-ȕece ȕile înainte de s^erbăt^ore; comandele pentru un trămis, care va pleca a d^oua ȕi în oraș, sunt de sigur gata de cu séra; epistolele, pe care le va duce factorul la am^eȕi, se află la ȕece óre înainte de prân^uȕ în cutia cu scrisorⁱ etc.

Ac^ostă lucrare înainte este atât de uș^oră, după ce s'a obicⁱnuit cine-va cu ea; și afară de aceea ea aduce marele avantagi^u, că nu aⁱ nici odată un lucru grabnic. Atunci nici o visită nu face impresiunea penibilă, că ne vine la timp nepotrivit. Totul se îndeplineșce cu liniște și acurate^uă și totdeuna i^uți r^emăne timp pentru ceva neașteptat. Da, într'adev^er, în ac^ostă lucrare înainte zace

cheia sigură a secretului, de a avea timp totdeuna și pentru t^ote.

Negreșit escep^uțiuni sunt peste tot. Sunt momente, în care v^ed înaintănd ar^etătorul orologiului cu o spaimă cresc^endă, pe când e^u, în aparin^uă liniștită și atentivă, ascult cetindu-mi-se un articol din ȕiar. Ac^osta se p^ote întempla, dar fiă! Mai bine să aducă o femeia astfel de jertfe mici, decăt să aibă pe buze uritele cuvinte: „N'am vreme. —“

Încă una se ține de capitolul acesta.

Aud atâtea mame jeluindu-se, că n'au destul timp, pentru a se consacra copiilor lor, după cum ar dori. Una este reținută prin grija pentru copilul cel mai tin^er se^u prin îngrijirea un^ui so^u bolnăvicios, cealaltă prin ostenelele unei gospodării mari, ac^osta prin b^olă și slăbiciune propriă, aceea prin lucru de mână obositor, pentru a ținea îmbrăcămⁱntea num^eroșei sale familii tot în stare bună și curată fără ajutor străin.

Tuturor acestor mame brave și fidele le-așⁱ spune astă^uȕi un cuv^ent consolăt^or:

„Voi nu v^e creșce^uți copiii numai învă^uțându-i și ocupându-v^e de ei, ci mai mult prin esemplul vostru. Timpul, pe care în aparin^uă trebue să-l detrage^uți copiilor voștri, nu este pierdut pentru ei, decă n'a fost risipit în lene, ușurin^uă de minte se^u petrecerⁱ. Într'adev^er are să-și facă reproșuri grele o mamă care în^otă în bucuriile lumei mari, se^u pierde órele prețioșe cu cetirea nefolositoare a roman^elor; dar tu, care eșci depărtată de copiii t^ei prin alte îndatoriri, fi fără grijă! Prin fiă-care îndeplinire fidelă a datoriei, prin fiă-care abnega^uțiune liniștită, prin fiă-care jertfă bucur^osă creșci tu pe copiii t^ei. Tu nu lucrⁱ la educarea lor numai învă^uțând, jucându-te, preumbându-te cu ei, se^u spunându-le povești, ocărindu-i pentru necuviin^uțe, pedepsindu-i pentru greșeli, nu! Tot așa lucrⁱ, și încă p^ote mai bine în órele, când dai să sugă fratelui lor cel^ul mai mic, se^u îngrijești pe bolnavul lor tată, când le coși vestmintele cu mână uș^oră și îndemănată se^u stai pentru ei la vatră. Da, mai imⁱ vine a crede, că contribuești mai mult la creșcerea lor, decă te pricepi să suferi durerile corporale proprii cu răbdare și blănde^uă.“

Cunosc o mamă, care a făcut nemărginit de mult pentru copiii ei, deși a fost condamnată, să petr^ecă zăc^end cei mai frumoși anⁱ ai vieții și pe lângă acestea să sufer^e dureri crude. Care dintre noi copiii ar fi îndrăznit, să supere pe iubita mamă cu vre o necuviin^uă! Cine nu și-ar fi pus t^ote puterile să-i facă bucuria, când o vedeam suferind cu acea răbdare ânger^esă, cu acea amabilitate totdeuna egală.

Este o cugetare consolăt^ore, sublimă, că o mamă să întrebui^uțeze t^otă vie^uă, fiă-care óră a ei, dar că o și p^ote întrebui^uțea pentru creșcerea copiilor ei.

(Va urma.)

Cru^uțarea.

I. S^erguin^uă.

(Fine).

Dreptul nostru de naștere constă dară din efectele folositoare ale lucrărilor predecesorilor noștri, dar noi nu ne putem bucura de ele, decă nu luăm și noi însu-și parte

la operă. Toți trebue să lucre, cu mâna se^u cu capul. Fără muncă, vie^uă n'are preț, devine o adev^erată stare de somnolen^uă morală. Noi nu înțelegem esclusiv munca fizică. Se află un prisos de altă muncă: munca activității și a perseveran^uței, a răbdării în cercări, a carității întreprind^et^ore, munca ce lățeșce adev^erul și civiliza^uțiunea, ce micșo-

reză suferințele, ușurează sarcina sêracilor, stă în ajutor celor slabi și îi pune în stare de a-și ajuta singuri.

„O inimă nobilă,“ (dice Barrow¹⁾) „va refuza cu dispreț, de a trăi ca un trântor din munca altora, de a fura nutremântul ca un parazit din grânarul public, sêu de a vena ca un rechin după peșcii mai mici; mai curând va trece peste îndatoririle sale, de a îngriji și a se strădui în detaiū pentru alții, prin servicii și bine-faceri însemnate către public; că-cî nu există nici o chiāmare, dela sceptru până la sapă, a căreia îndeletnicire cu succes bun, cu onóre, cu mulțămire, să nu cêră muncă multă de cap, sêu de mâni, sêu de amêndouê de odată.“

Munca nu este numai o necesitate, ci și o plăcere. Ceea ce altfel ar fi un blastem, devine prin întogmirea sistemului nostru fisic o bine-cuvântare. Viêta nōstră în unele privințe este o luptă cu natura, dar într'altele este și o conlucrare cu natura. Sórele, aerul și pămêntul ne detrag în continuū părți din puterea nōstră de viêta. De aceea mîncăm și bem pentru ca să ne nutrim și ne îmbrăcăm pentru ca să ne încăldim.

Natura conlucră cu noi. Ea ne ofere pămêntul, în care tragem brazde, ea face să crească și să se cōcă sêmênța, pe care o sêmênăm și o culegem. Cu ajutorul mânei omenesci, ea ne oferă lâna, pe care o țesem, și nutremântul, pe care-l mîncăm. Și să nu se pêrdă din vedere, că orî cât de bogățî sêu de sêraci am fi, tot, ce mîncăm, tot, cu ce ne îmbrăcăm, tot, ce ne dă sálaș, dela palat până la colibă, tot e produsul muncii.

Omenii lucră în particular pentru susținerea reciprocă a tuturor. Plugarul cultivă pămêntul și îngrijește pentru nutremânt, fabricantul țese stoffe, pe care croitorul și cusătorésa le transformă în haine, zidarul zidește case, în care ne bucurăm de viêta familiară. Așadar o mulțime de muncitori contribuiesc și ajută pentru a crea rezultatul comun.

Munca și îndemânarea transmise asupra lucrurilor celor mai comune, le împrumută îndată un preț mare. Munca este adevêrata viêta a omenimei; să o delătoreze cine-va, să o esileze, și genul lui Adam va fi îndată lovit de mórte. „Cine nu vrea să lucre,“ dice apostolul Pavel, „nici să nu mînce,“ și apostolul se laudă, că a muncit cu mâinile sale, și n'a cădut nimêruī spre sarcină.

Există o istoriă forțe cunoscută despre un țêran bêtrân, care, zăcênd pe patul de mórte, chiāmă la sine pe cei trei fii ai sêi, pentru a le împărtăși un secret important. „Fiii mei,“ le dîse el, „o mare comóră zace ascunsă în ogorul, pe care vrêū să vi-l las vouê.“ Bêtrânul suflă greū. „Unde e ascunsă comóra?“ strigară fiii într'un suflet. „Chiar vrêū să vê spun,“ rêsponse bêtrânul, „va trebui să săpați după ea în —“ aici rêsufierea i se opri, înainte de a fi putut împărtăși secretul important, și el muri. Fiii se puseră îndată pe lucru, pentru a rêsurna cu sapa și săpoiul ogórăle părăginite, și ei întórseră orî ce bucățicā de pămênt de pe cāmp. De comóră nu dară, dar învățară să muncescă, și când fură cāmpiile sêmênate și veni sece-rișul, étă, recolta fu surprîndêtoare, din cauza muncii temeinice. Atunci se întêmplă, că fiii descoperiră în pămênt comóra îngropată pe care le-a promis-o înteleptul lor tată.

¹⁾ Barrow (cit. Berrou), un învățat englez deosebit, care nu s'a ocupat numai cu teologia, dar mai cu samă cu științele naturale. Descoperirile aritmetice au eternizat numele lui. A murit în Londra, la 1677, în vêrstă de 42 de ani.

Munca este tot deodată o sarcină, o pedêpsă, o onóre și o plăcere. Ea pôte fi considerată ca sinonimă cu sêrăcia, dar e și ceva sublim în ea. Munca mărturisește în același timp dorințele nōstre naturale și feluritele nōstre trebuințe. Ce ar fi omul, ce ar fi viêta, ce ar fi cultura fără muncă? Tot, ce este mare în om, vine dela muncă — mărime în artă, în literatură, în știință. Știința — „aripa, cu care sburăm la cer“ — se câștigă numai prin muncă. Geniul este numai destoinicia, de a munci intensiv, este puterea, de a face silințe mari și perseverante. Munca pôte fi o pedêpsă, dar este într'adevêr o pedêpsă gloriōsă. Este serviciū dumnezeesc, împlinirea datoriei, cântec de laudă și nemurire — pentru aceia, cari lucră pentru țintele cele mai înalte și cu intențiunile cele mai curate.

Sunt mulți, cari murmură, și cîrtesc asupra legii de muncă, sub care trăim, deóre-ce nu se gîndesc, că supunerea față cu ea nu numai consună cu voința dumnezeescă, ci este și de lipsă spre desvoltarea spiritului și spre folosirea și întrebuițarea naturii nōstre comune. Dintre toți ómenii nefericiți de sigur cei mai nefericiți sunt cei fără de ocupațiune, aceia, a căror viêta trece fără folos, cari n'aū nimic de făcut, decât să se îngrijescă de satisfacerea sensualităților.

Nu sunt astfel de ómeni cei mai cîrtitori, mai miserabili și mai nemulțamiți dintre toți, mereū într'o stare de urit, tot atît de nefolositori pentru sine ca pentru alții — o adevêrată sarcină pentru pămênt? Dêcă ei sunt depărtați de aici, nimeni nu simte lipsa lor, nimênuī nu-i pare rêū după ei. Într'adevêr este o sórte prea nefericită și nenobilă, sórtea leneșilor!

Cine a ajutat lumii atâta, ca să progreseze, cât i-aū ajutat muncitorii, ómenii, cari de silă sêu de bună voiă aveau să lucreze? Tot, ce numim progres — civilizațiune, bună-stare și prosperare — atárnă dela sêrguința neobosită, începênd dela îngrijirea unui paiū de secură până la construirea unei corăbii cu vapor — dela lucrul unui guler până la „statua, care farmecă lumea.“

Tot asemenea sunt tóte cugetările folositoare și frumoase eflucul muncii, al ștudiului, al observării, al scrutării, al sêvêșirei sêrguincioase. Poesia cea mai nobilă nu se pôte îndeplini și nu pôte rêsuna în veci prin strofele ei nemuritoare fără muncă statornică și îngrijită. Nici o lucrare mare n'a fost împlinită „într'un suflet.“ Ea este produsul opintirilor repetite și adesea a nereușitelor repetite. O generațiune începe, și cealaltă continuêză lucrarea — și aci presintele muncește împreună cu trecutul. Astfel se începu parthenonul printr'o colibă de pămênt, judecata cea de pe urmă prin nișce sgărieturi în nisip. Tot așa stă cu singuraticii genului omenesc, ei încep cu silințe, care conduc la monstruosități, dar prin străduință continuă se sfêrșesc cu rezultate favorabile.

Istoria sêrguinței omenesci rêmâne egală în caracterul esempleror, ce arată. Sêrguința pune pe omul cel mai sêrac în stare, de a-și câștiga onóre, dêcă nu distincțiune. Cele mai mari nume în istoria artei, a literaturii, a științei, sunt ale ómenilor tare muncitori. Un constructor de mașini ne-a dat mașina cu vapor, un bîrbier mașina de țesut, un lucrător de puțuri a perfecționat locomotiva — și muncitori de tóte gradele aū contribuit unul după altul la triumfurile artei mecanice.

Supt muncitor nu înțelegem numai omul, care lucră

cu mușchii și cordele sale. Un cal încă poate face atât. Ci acela este muncitor în înțeles preponderant, care lucră și cu creerii săi, și al cărui sistem fizic stă supt influința facultăților sale mai înalte. Omul, care zugrăvește un chip, care scrie o carte, care face o lege, care compune o poezie, este un muncitor de ordinul cel mai înalt — nu atât de necesar pentru susținerea fizică a comunității omenesci ca plugarul și păstorul, dar tot atât de important, întru cât procură societății cel mai înalt nutremânt spiritual.

După ce am spus atâtea despre importanța și necesitatea muncii, să vedem, cum se întrebunțază avantajele, pe care le putem scote din ea. Este clar, că omul fără de înmagazinarea economiilor, pe care le-au făcut predecesorii noștri — economii de iscusință, de artificiu, de invențiune și cultură spirituală — ar fi rămas un sălbatic.

Economiile lumii au creat civilizațiunea lumii. Economiile sunt rezultatul muncii, și, numai decă muncitorii încep a cruța, se întemplă, că încep a se acumula rezultatele civilizațiunii. Am dis, că cruțarea a provocat civilizațiunea. Cruțarea produce capital, și capitalul este rezultatul conservat al muncii. Capitalistul este numai un om, care nu cheltuește de tot, ceea ce s'a agonisit prin muncă.

Dar cruțarea nu este un îndemn natural. Ea este un impuls principal al esperinței, pe care trebuie să și-o câștige omul mai întâiu. Ea cuprinde abnegațiune de sine — reținerea dela consumarea în presinte în favorul viitorului — subordonarea poftii animale supt rațiune, prevedere și înțelepciune. Ea muncește pentru astăzi, dar îngrijește și de ziua de mâine. Ea așeză capitalul, pe care l'a păstrat, și se îngrijește de viitor.

„Dreptul omului de a vedea viitorul,” țice Edward Denison, „drept, pe care i-l dă rațiunea, are ca datoriă, de a îngriji de acest viitor. Limba noastră mărturisește acest adevăr, când, pentru a exprima activitatea de a încungiura lipsa viitoare, se servește de un cuvânt, care în înțelesul său original cuprinde numai o preșciință pasivă a aceleia. De câte ori vorbim despre virtutea prevederii, admitem, că cine este prevestit, este și pregătit. A ști viitorul nu este o virtute, dar a se pregăti pentru el este cea mai mare virtute.”

Dar o mare parte a oamenilor nu îngrijește de viitor. Ei nu-și aduc aminte de trecut. Ei se gândesc numai la presinte. Ei nu agonisesc nimic. Cheltuesc tot, ce câștigă. Nu se interesază nici de viitorul lor propriu nici de al familiei lor. Ei pot să-și câștige o lăfă mare, dar mănâncă și beu tot ce câștigă. Astfel de oameni sunt tot săraci și tot aprópe de lipsă.

Tot așa stă cu unele poporă. Poporăle, care consumă tot ce produc, fără a lăsa o proviziune pentru producere viitoare, n'au nici un capital. Ca și singuraticii, cari nu cruță, trăesc și ele din mână în gură și tot sărace și nenorocite. Poporăle, care n'au nici un capital, n'au nici comerț. Ele n'au înmagazinat nimic, de ce să potă dispune, ce ar putea împrumuta; ele n'au corăbii, n'au marinari, n'au porturi, n'au canale, n'au drumuri de fier. Sărquinta cruțătoare este rădăcina civilizațiunii lumii.

Să ne uităm la Spania. Acolo pământul cel mai bogat produce mai puțin. Pe țermurii Guadalquivirului, unde esistau odată două-spre-dece mii de sate, astăzi nu se află opt sute, și acelea sunt pline de cerșitori. Un proverb spaniol țice: „El cielo y suelo es bueno, el entresuelo malo” — cerul și pământul sunt bune, numai ce se află între ele e rău. Străduința perseverantă seú munca cu răbdare este ceva nesuferit pentru Spaniol. Jumătate din lene și jumătate din mândrie, el nu se poate pune pe lucru. Un Spaniol va roși înaintea muncii, dar nu va roși înaintea cerșitului¹⁾.

În modul acesta constă societatea omenescă cu deosebire din două clase, din cruțatori și din risipitori, din prevădători și neprevădători, din gospodari și din negospodari, din cei cari au ceva și din cei cari n'au nimic.

Oamenii cari tractează economicește mijlocele muncii, devin posesori de capital, care ără-și pune munca în mișcare. Capitalul se acumulează în mâinile lor, și ei ocupă alți muncitori, cari lucră pentru ei. Astfel începe comerțul și comunicațiunea.

Cruțatorii construesc case, magazine de mărfuri și mori. Ei prevăd fabricile cu instrumente și mașini. Ei construesc corăbii și le espedeză în diferitele porturi ale lumii. Ei își unesc capitalul, și construesc drumuri de fier, porturi și docuri; deschid mine de cărbuni, de fier și de aramă și rădică pompe, pentru a scote apa din ele. Ei ocupă muncitori, pentru a lucra minele, și astfel dau ansă la nașcerea unei sume nemărginite de ocupațiune.

Tóte acestea sunt rezultatul cruțării. Sunt rezultatul unui mod de a cugeta, care cere sfat dela banii și-și întrebunțază spre scopuri folositoare. Cel care nu cruță, nu participă la progresul lumii. El cheltuește tot, ce-și vine în mână, și nu poate da ajutor la nimeni. Să câștige ori câți banii, pozițiunea lui nu este stimată. El nu administrăză nici una dintre resursele sale. Strigă neîncetat după ajutor. În faptă este servitorul și sclavul născut al cruțătorului.

¹⁾ Eugène Poitou, „Spania și poporul ei”.

Fuit Seghedin.

„În ținutul, unde se împreună Tisa cu Mureșul, scrie un călător germân, locuește unșurul néoș. Spre Sud dela Kecskemet începe pusta. Decă te uiți spre dreapta seú spre stânga pe ferestra vagonului, de améndoué părțile nu se vede decât un șes de un verde murdar, în depărtare pe ici pe colo o curte singuratică, o căsuță albă cu coperiș suriu, lângă ea câți-va acăți pricățiti și o fântână cu prăjină lungă. O parte din pustă s'a făcut roditóre; acolo se ved câmpuri, plântate cu porumb slab; pe cea mai mare parte însé nu se vede decât erbă care duce o esistență

slabă pe pământul nisipos, ér hergheliile de cai și bivoli de jumătate sălbatici nu se îngrașă de ea, de și o smulg și o pasc totă ziua. Arșița sórelui clocește peste veră pe acest șes și-l usucă, de numai vederea lui te face setos. Ici și colo stă un păstor în pantalonii albi și largi și ochesc de supt pălăria lui cu păreți largi trenul drumului de fier, care trecând înaltă un nour de praf. O mustață, ale căreia ramuri ascuțite se întind paralele cu horizontul și o păreche de ochi expresivi este tot ce are păstorul mai bun. Lângă el stă unul din acei câni réu-

tăcioși, care-și datoresc existența unei înclinațiuni ocazionale între o cățea și un lup, și-și arată colții, ca și când ar fi dispus să se arunce între roțile locomotivei.

Ôre întregi trece trenul prin acest șes, până când perinile din cupeu se umple de praf de nu mai știu, unde să te așezi. Apoi se arată în depărtare un abur, pe urmă o dungă albă; este Mureșul, strălucitor la lumina sórelui; apoi se arată o altă dungă: este Tisa, mult cântata Tisă, care curge lin, perfidă, întristătoare. Aburul de dincolo se rădică din bălți; de-asupra lui în văzduhul albastru câți-va cocostârci plutesc în cercuri frumoase. Pământul de lângă rambleul drumului de fier parcă devine mai uned; se arată tot mai mulți arburii, acați înalți, ér peste vârful lor se rădică aripile lungi ale morilor de vânt. Apoi între pădurici de acați se arată case mici de țeranii cu coperișe surii, ér trenul încungiuiră în mersul său o localitate foarte întinsă, care par că se învârtește împregiurul unor turnuri de biserică. Êtă o sradă pustiă, lungă și largă, care e împes-trițată cu puncte albe și negrii. Punctele negrii sunt purcei, cele albe gășce, ér totul este Seghedin.

Acest oraș are farmece deosebite și este cu totul diferit de ceea-ce se vede în Europa vestică. Când vii dela gară, cređi că intrii într'un sat nemărginit său într'una din acele cetăți împopulate din centrul Africeii, pe care le descrie Barth și alții. De amêdouă părțile stradei largi sunt situate în grădini, umbrite de acați, case mici, zidite reu și slabe, după cum se pare aședate numai pe pământ, dar toate spoite cu alb ceea-ce le dă o înfățișare foarte curată. Coperișele surii erau pline de ardei roșii, ér de lă-turii, supt strașină, atêrnau tulei de porumb auriu. Își póte cine-va închipui ce frumos efect trebuia să producă aceste colorii în contrast cu verdele elegant al salcânilor. Acêsta se repeta de-alungul stradei întregi și era foarte drăgălaș. În mijlocul stradei zăceau rimători grași și gronțiaiu cu ciudatul lor bot, ér gășce număróse se împărășiară strigând în toate părțile, când se apropiă trăsura. Din populațiunea omenescă observai numai un copil, care mergea gol pe drumul de car. De venia dela școlă, său se ducea la școlă, nu știu. Acêsta a fost prima impresiune făcută de Seghedin, care e o cetate liberă regescă, pórtă negoț important de lemne și bucate, numără mai mult de 70,000 locuitori, și totuși apare numai ca un mare sat, cu un mic sîmbure orășenesc, o cetate adevêrat unгурescă.

Între edificiile orașului interior sunt cu toate acestea unele, care se pot numi mărețe: casa orașului, mănăstiri, școle. Prăvăliile caselor mai nóuë se păreau a fi toate în posesiunea Evreilor; în multe era un amestec necređut de haine vechi, cu care Evreii par a face bune afaceri în orașul acesta. Ei priviaiu fericiți și veseli spre piața iluminată de sóre și spre țeranii, cari după sfêrșirea afacerilor își făceau de lucru cu carul și cu bivoli cu córne late. Cea mai mare parte a edificiilor nu prea are înfățișare plăcută. Astfel era Seghedinul la lumina sórelui.

Mai ciudat se părea lângă Tisa; pe cóstele înaltelor sale maluri erau grămădite multe murdării, între care jucău rola principală cojile verđi-întunecate ale pepenilor. Din când în când se desfăceau fărîmături din acea masă și se rostogoliau în Tisa. Apa acestui rîu n'avea nimic plăcut; ea curgea a lene. Câte-va mere putrede înotau în mijlocul ei și produceau de altcum un efect foarte elegant prin colórea lor brunetă său roșia închisă pe suprafața

galbină a apei. Se putea vedea că curentul este aprópe nul, atât de încet înaintau acele mere. Numai când sosi un vapor dela îmbucătura Mureșului și scormoni cu spe-tezele late și roșii ale rótelor lui acêstă apă grósă, se produse ôre care mișcare în ea, dar meritul acesta nu era al curentului.

Un lucru demn de observat, adevêrată bucată maghiară de arhitectură hidraulică, era podul pe luntri peste Tisa. Nici odată n'am vêđut nici nu cred că voiu mai vedea așa ceva. Cam pe 12 luntri mari și necioplite, care de sigur nu gustaseră de mulți ani păcura, zac grinđi de punte de o diformitate demonică, pzeișe, oribile ca un vis înfricoșat. Balustrada, tăiată primitiv, constă din bârne, care crepaseră de arșița sórelui; scândurile podelei erau spintecate și tocite. Nicăiri urmă de colóre său de păcură, dar încă miros. Când trecea un car peste acêstă construcțiune remarcabilă, ea se clătina, gemea, scârțăia, trosnia în toate încheieturile. Atunci n'am dus cu mine nici o pă-rere favorabilă despre inginerii de poduri ai comitatului de Ciongrad.

Séra era Seghedinul mai frumos. Clasa înaltă se preumbla sub acații promenadei. Cătră Tisa se arêta vechiul castel în umbră, și dincolo, mărită colosal prin aburii bălților, rêsăria luna, roșia și mată. Înălțându-se mai sus, ea căpêta mai mult luciú, care se oglinda în apa liniștită, și ilumina chiar orașul, unde din cauza ei nu se aprinseră lampele. Numai pe piață se arêta un loc iluminat, și încă foarte tare. Și adică acolo dedea representațiunii o societate de saltimbanci la lumina lampelor și a faclelor sub cer liber, și se părea ceva magic, când un jucător pe funiă în tricót rosa sâria câte odată, în lumina verđie a lunei, de-asupra masei negre de privitori. Aceștia erau foarte mulțămiiți și aplaudau strigând „Eljen“. Din birturile din apropiere se auđia sunetul ascuțit al viórelor și clarinetelor. Din când în când vântul de séră aducea un miros greu de spre Tisa, miros care se împreuna cu fumul faclelor și aburii de puciosă ai unui mic foc de artificii, dat de saltimbanci spre încheierea representațiunii. Cu toate acestea totul era interesant, nevinovat și vesel.“

Și acum? ... Acea apă leneșă a Tisei domneșce pe locurile, unde-și petrecea atunci omul!

Ca în totă primăvera, așa și acum Tisa umflată de ploii și topirea zăpedilor a început de mult să amenințe cu înundare teritoriul de pe țerm. Omul s'a încercat să lupte în contra elementului înfuriat prin toate mijlócele ce-î stau la dispozițiune. Zăgazurile au fost întărite, rupturile reparate, ér populațiunea Seghedinului încređându-se în aceste lucrări protegétore dicea: „va fi și de astă-dată ca totdeuna“. Încredere criminală, care a fost în parte mare cauza nenorocirei.

În 12 Martie inimicul se părea aprópe învins și nimeni nu se gândia, că se apropiă catastrofa. Cătră 11 ôre séra însă se născu un vânt mare, care împingea valurii înfuriate în contra întăriturilor. Puțin după mieđul nopții efectele furtunei erau atât de nimicítore încât soldații, cari lucraiu pe rambleul drumului de fier aprópe de stațiune, fură siliți să se retragă. Apa făcu o spărtură și înundarea începu. Furtuna împingea valurile cătră oraș cu o repeđiciune înfiorătoare. Clopotele începură a suna alarma. Locuitorii deșteptați din somn fugiaiu cătră oraș mai mult goi, ér alții prinși de apă slobodiau pușcături de alarmă.

Cea dintăi jertfă a acestei inundări se pare a fi fost un copil. Cătră 3 ore dimineața doi pioniri, percurgând cu o luntre o stradă inundată, dederă peste o familie compusă de mama, tata, un copil slăbuț cam de 5 ani și o frumoasă copilă de 3 ani. Tótă familia fu primită în luntre. Dar această era prea mică pentru 6 persoane. Vântul și curenții erau tari, luntrea se lovi de un acăț și se resturnă. Un pionir se repeși să prindă luntrea, celălalt luă copila în brațe și se urcă în arbore. Mama apucase copilul, ér tatăl îi ținea cu o mână pe amândouă, ér cu cealaltă trunchiul arborelui. Astfel stară ei două ore cufundați până la piept în apa rece. Mama întrebă pe copil: „Ți-e frig, Otto?“ — „Da, mamă, dar nu te teme; nu voi muri,“ răspunse copilul. A doua oră întrebă ea: „Ți-e tare frig, Otto?“ — Copilul răspunse cu voce slabă: „Da, mamă, mi-e tare frig!“ Mama speriată de mörte strigă ajutor. A treia oră copilul răspunse numai printr'un suspin, și curând după aceea muri. Mama strînse cadavrul la piept și dișe cătră bărbatul său: „Sărută-mă și sărută încă odată pe mititelul acesta — apoi lasă trunchiul. La ce ne mai foloseșce viața.“ — Bărbatul strigă: „Așadar cu dumneșeu,“ și era hotărît să möră — când din vârful arborelui pionirul strigă: „Hei, dómna! De ce nu ieși cu d-ta și pe mititica!“ Ei se uitară în sus și vedură fetița, care plângea, sgriburia, dar trăia. Sërmanii părinți uitaseră, că mai au un copil pentru care trebuie să trăiescă. O oră după aceea fură scăpați toți.

Inundarea se continuă cu o repeșiciune spăimântătoare așa încât diua următoare ilumină o mare acolo unde mai nainte fusese Seghedinul, și numai o mică parte din acest oraș rămase uscată, îndesuită de fugari și de ómenii mântuiți.

Priveliștea, pe care o presenta Seghedinul la lumina diilei, era sfășietóre. Cele mai multe case erau ruinate, altele se dărmau în fiă-care moment. Și cu uruitul zidurilor, ce cădea, se uniau țipetele locuitorilor îngropați supt ruine. Mulți, cu deosebire femeii și copiii, se refugiaseră pe coperișele caselor, de unde așteptau pe soldații mântuitori. În pădure mulți se urcaseră pe arbori pentru a scăpa de apă. Într'un loc o femeie plutia pe apă, ținând în brațe doi copilași morți. Pe o plută formată din rămășițele vre unei case o copilă dormia pe o sofă (vedți ilustrațiunea de pe pag. 197). Sërmană ființă inocentă, ea visază, pe când valurile duc fragilul vas care-o susține.

Un légan pluteșce pe apă; în el un copil mic dörme, ér mâna lui dumneșeu protege această ființă neputincioasă. Poetul maghiar Mauriciu Jockai a cântat această scenă prin versuri admirabile.

Într'alt loc casa lui dumneșeu dă asil nenorociților inundați, cari se grămădesc supt crucile mântuitoare (vedți ilustrațiunea de pe pag. 205). Acesta este o scenă gran-

diósă. Se pare, că spiritul lui Christos domneșce între acești ómenii întruniți prin nenorocire. Dar nu erau de ajuns nenorocirile cășunate de apă. Căți-va desperați invidioși au dat foc la casele, pe care nu le ruinase apa. Iértă-le lor dómne, că-ci nu șciú ce fac!

Printre aceste case ruinate, seú gata a se surpa, circulau luntrele mântuitoare conduse de soldați. De multe ori ajutorul ajungea prea târziu: O casă se dărma, când era aprópe luntrea mântuitoare, ér țipetul nenorociților era înecat de valuri.

Unii ómenii au făcut adevérate minuni. Un sergent a scăpat dela mörte 32 de copii și 41 de femei; un pescar a scos din apă 11 ómenii și i-a rechiămat în viață. — Locotenentul Zubovic, care a fost sublim în aceste încercări de scăpare, a scos din ghiarele morții 93 de femei și 67 bărbați. Ostenelele acestor diile nenorocite au și pus la pat pe acel brav oficer.

În diilele dintăi inundatiunea a luat proporțiuni colosale; dela Solnoc până la Ciongrad ea acoperia 16 mile pătrate, dela Ciongrad până la Seghedin 20 mile pătrate, dela Seghedin până la Cianad 15 mile pătrate, dela Cianad până la O-Becze 15 mile pătrate, dela O-Becze până la gura Tisei 35 mile pătrate. Așadar în sumă, teritoriul inundat ar face 100 de mile pătrate, care nu vor mai putea da nici o recoltă în anul acesta.

Perderea cea mai mare însé a avut-o Seghedinul. Dintre cele 9700 de edificii ale orașului au mai rămas 261 întregi, așa încât Maiestatea-Sa împératul Austriei, vizitând locul catastrofei în 17 Martie a strigat: „Într'adevăr nenorocirea e mai mare, decât au descris-o diarele.“

Trebuie să recunoșcem, că în această împrejurare tristă s'a arătat generositatea tuturor națiunilor, care au contribuit pentru a alina suferințele nenorociților. Caritatea creștină creșce a înecat orice simț de ură pentru a face pe toți să emuleze în bine-faceri.

Astăzi populațiunea mântuită se află parte în localitățile învecinate, parte în centrul orașului, care a scăpat de inundare. Nivelul apei a început să scadă, mulțamită spărurilor făcute în zăgazuri. Fără de această precauțiune apa ar fi rămas până târziu. Se vorbeșce, ca să se întrebuinteze și nișce pompe pentru a grăbi scurgerea. Unele strade mai rădicate, chiar în cetatea de jos, au început a rămânea uscate, ér luntrele în mare parte nu se mai pot întrebuinta pentru comunicațiune.

În sfărșit omul se încercă a repara ceea ce a stricat apa. Va trece însé mult timp până când Seghedinul va fi restaurat. Mulți se îndoesc, că va mai resări ceva din ruinele lui. În orice cas, numai un oraș cu totul nou se va putea rădica pe locurile bântuite de apă; putem dar diice, că Seghedinul . . . a fost!

Higienă.

Consilii cătră părinți asupra primei îngrijiri a copiilor¹⁾.

Pentru prosperarea copilului este de lipsă aer bun și curat, de aceea trebuie îngrijit ca odăile să fiă bine aerisite; praful, fumul, aburii să se delătoreze. La sobă să nu se usuce rufe seú albituri, decă se póte. Când

¹⁾ Aceste consilii igienice au fost publicate de oficiul sanitar imperial germán.

dörme copilul, capul lui să nu fiă acoperit cu carpe, vèluri seú alte asemenea.

În decursul celor dintăi săptămâni lumina să fiă ceva mai blândă, după două luni să se încungiure întunerecul și semi-obscuritatea peste di, ér peste nópte să nu ardă candelă. Deosebită precauțiune să se observe cu lampa de petroleu, care nu trebuie să ardă cu feștilă scurtă.

Numai în cele dintâii 8—14 zile, cu deosebire la copiii slăbuți, se cere mai mare căldură în odaiă; mai târziu căldura strică; cea mai bună temperatură este de 14° R.

Curățenia este condițiunea sănătății. În anul cel dintâiu copiii trebuiesc scăldați odată pe zi și spălați de mai multe ori cum se cade, și anume ochii, urechile, nasul și gura; cea din urmă, după fiă-care alăptare, trebuie clătită cu apă curată, rece. Baea să nu fiă prea fierbinte, cel mult 28° R. seú de căldura, pe care o pot suferi cotele. Nici apa de spălat să nu fiă fierbinte și să devină cu încetul tot mai răcoroasă, așa, ca pentru copiii mai mari de 3 luni să se întrebuințeze numai apă neîncălțită, care a stat câte-va ore în odaiă. Rufele și albiturile de pat trebuiesc schimbate foarte des, și să nu fiă umede când se întrebuințază, dar nici fierbinți și prea uscate, ci numai încălțite.

Înfășetul copiilor nu este de lipsă pentru sănătate, înfășetul strâns este chiar stricăcios.

Îmbrăcăminte copilului să fiă caldă, dar nu grosă și înfierbintătoare, cu deosebire să nu fiă nici odată strânsă; mâncile cămășuțelor și hăinuțelor să nu se lege. În casă, capul copilului să nu fiă acoperit, gâtul să fiă fără legătură; să nu se întrebuințeze ace cu gămăliă; nici odată să nu se culce copilul îmbrăcat. În trăsura, copilul să nu fiă pachetat în patură, dar îmbrăcat și învelit cu o plapomă.

Pe timp frumos să se scotă copilul des la aer liber, dar să se încungiure vântul cu direcțiune nordică seú oștică, anume toamna seú primăvera.

Patul să conștea din saltea (păr de cal, érbă de mare, pae), perină și învelitoare ușoră. Dacă se întrebuințază patură de pene, să nu fiă nici odată prea înfundate, groșe și grele. Întrebuințarea continuă a unui așternut de gumi este stricăciosă.

Numai bóla seú lipsa de lapte pôte scuti pe o mamă

de datoria, de a-și alăpta însă-și copilul, chiar o alăptare de una seú două luni pe lângă alt nutremânt contribue la prosperare. Dacă un copil nu pôte căpeta lapte de femeia, atunci cel mai bun suplinitor este laptele de vacă, care nu se fierbe mai întâiu, ci se subție cu apă férta caldă și se îndulceșce cu zahar alb tare seú cu zahar de lapte. Copiilor până după luna întâiu să li se dea jumătate lapte, jumătate apă, mai târziu cu încetul apă mai puțină, dela a treia seú a patra lună lapte curat. Natron să se adauge numai la prescrierea medicilor.

Nu e nici un nutremânt care să suplinescă laptele; cu deosebire să nu se întrebuințeze, fără de a întreba pe medic, laptele condensat de Elveția, praful de copii al lui Nestle, grisul de putere al lui Timpe, arrowroot, salep seú altele asemenea; ciorbă de făină seú gris, decoctiune de cafea seú ceașca ca nutremânt sunt tot atât de stricăcioșe, ca pâne și cartofi în cele dintâii 6 luni.

Nutremântul trebuie dat după intervale regulate, la început tot la două ore, mai târziu tot mai rar. Butelia trebuie curățită îndată după întrebuințare și să se păstreze plină cu apă rece, curată, până la alăptarea cea mai de aproape. Téva de supt trebuie spălată îndată și pusă în apă rece, curată; nici odată să nu se dea copilului în gură ca mijloc de liniștire.

După a șesea lună, pe lângă mult lapte curat, să se dea copilului de 2—3 ori pe zi gris, pismete, făină de cucuruz (mălai) fiert în apă, lapte, seú supă de carne fără grăsime. Franzela, pânea, cartofii, carnea seú alt nutremânt al celor mai mari, sunt permise numai în al douălea an.

Când copilul tot plânge, varsă, are diarhée, respirare scurtă, somn neliniștit seú nu dórme de loc, slăbeșce seú arată alte semne de bóla, să nu se mulțămescă cine-va cu sfatul móșelor seú al altor persóne, ci să chiáme medicul la timp.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Orfanul.

Ce locaș găsi-voiu óre oh! puternic dumneșcu
În acéstă lume 'ntinsă, pe acest aspru pământ?
Obosit de cruda-mi șorte, să mă odihnesc și eu?
Nu, nu creș în astă lume, ci în tristul meu mormânt.

Primă-véra se arată, ș'acum tóte renviéză
Pășărelele frumoșe sus prin arbori ciripesc,
Tóte sunt în veselie, tóte-acum se recrează,
Tóte gustă vieța dulce, numai eu o părășesc! ..

Obosit d'atâtea chinuri, de 'ntristare, de durere,
Desperat la tine mórte vin acum a mă ruga
Dă-mi repaosul cel vecinic, astă dulce mângăere,
Și de-a lunei suferințe vin acum a mă scăpa!

Bucureșci.

C. Bădulescu.

Epistola amorósa.

După Oscar Blumenthal.

Dómna de Bronting ședea în budoarul ei, cu o carte în mână, și se uria. Nu vreú să vatēm pe autorul cărții, relatând acest fact, dar de schimbat nu-l pot schimba — d-nei de Bronting îi era urit. Acéstă era ocupațiunea ei obicnuită, până când șoful ei lucra la ministeriú. Când venia el acasă, ea își recăpeta voia bună și vioiciunea. D-na de Bronting nu spunea nimėruí, că e fericită cu șoful ei. Așadar putem jura, că era așa.

Lenevirea ei visătoare fu întreruptă prin întrarea unui servitor, care-í predede o cartă de visită.

— „Baronul Bric,“ ceti dómna de Bronting. „Íl rog să între.“ Când se depártase servitorul, fața ei se întunecă de neplăcere.

— „Ér acest importun! Dacă n'ar fi fratele de cruce al lui Artur, l'ași fi respins de o sută de ori până acum!“

N'am mare ideia despre darul meu de observare fisionomică, dar cred că nici Lavater n'ar fi găsit vre o trăsătură de importunitate în fața și ținuta baronului Bric. Mai curénd făcea el impresiunea unui om sficios și stângaciú. Chiar nici blonda lui mustață nu cutezase să trecă

peste marginile unui început timid. Sursul confus, care se juca pe buzele baronului, colórea de fuior a părului său, neresoluțiunea timidă a mersului său, tóte se intruniau

pentru a face din el icóna nevinovăției și a onestității. Precum am đis, nu sunt fisio-nomist, dar cu baronul Bric ași fi jucat pe întunec „cu păreche seú fără păreche?”

Dómnă de Bronting se a-réta de altă părere.

— „Ce întêmplare imi procură onórea, de a te ve-dea?” întrebâ ea cu o cum-pătare inco-modă. „Seú ai voit să întêl-nești numai pe Artur? — El nu e acasă.”

— „Chiar pentru aceea vin acum!” rês-punse baronul cu o francheță naivă.

— „Vor-beșci în enig-me.”

— „Sunt gata să le des-leg,” observâ Bric și-și aședâ la loc un fotel, pe când picio-rul seú se în-curcă în țorțorii tapetului. „Ca să vorbesc pe față, dómnă mea, de mult am dorit, să vorbesc odată cu d-ta sin-gură.”

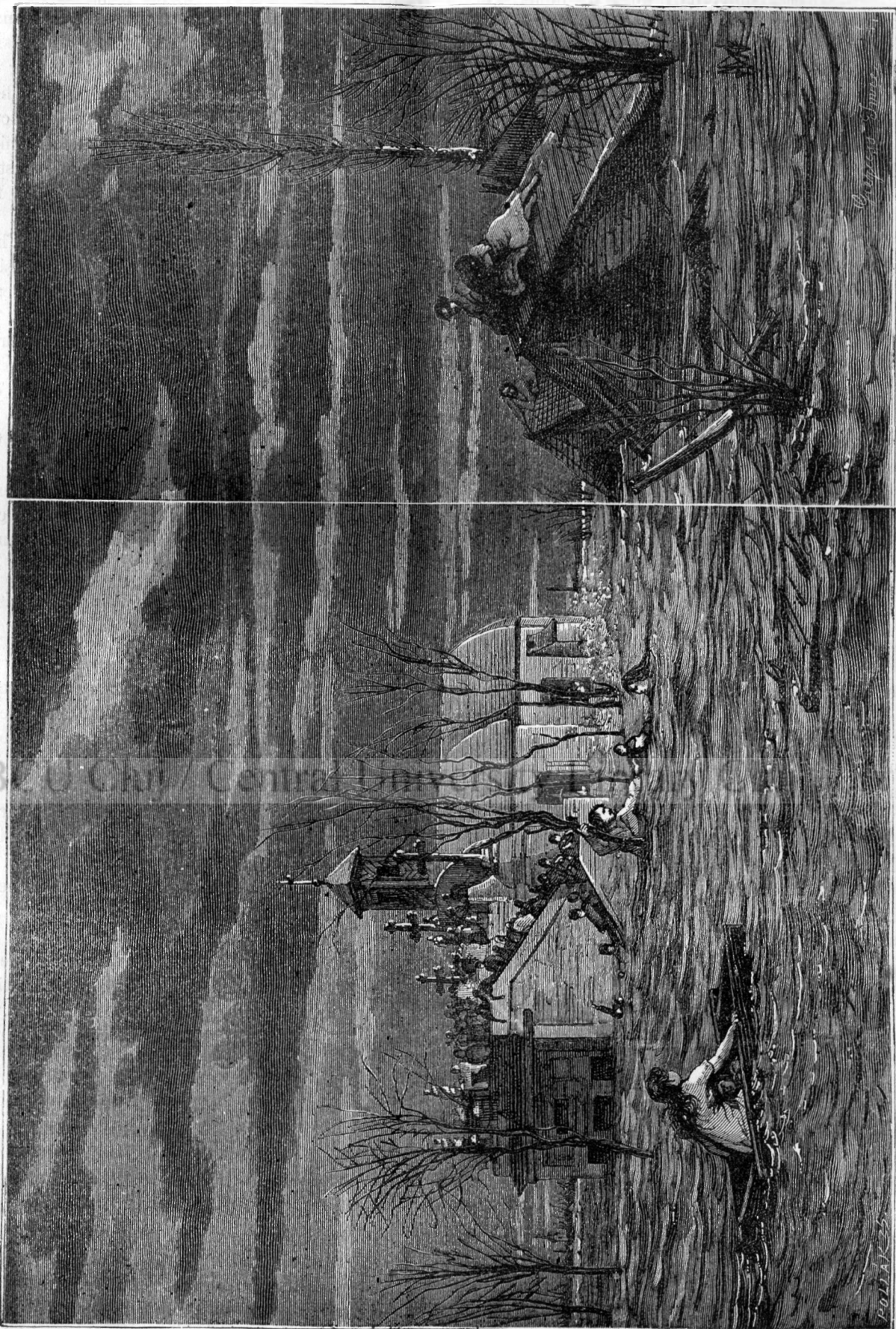
— „Am bă-gat de sémă.”

— „Adevêrat?” întrebâ Bric speriat.

— „Ei, poți crede, semnele d-tale au fost destu de clare.

— „Pentru-că voesc să-ți fac o mărturisire — o mărturisire dela care atêrnă fericirea vieții mele.”

Dómnă de Bronting se mișca nerăbdătoare pe scaunul ei.

Fotopul dela Seghedin: Calvariu. (Pag. 201.)

— „O mărturisire?” întrebâ ea într'un ton tăietor.

— „Cam așa.”

— „Nu înțeleg, cum vin eú la acea onóre?”

— „Pentru-că în mâinile d-tale se află scăparea mea, fericirea vieții mele, liniștea sufletului meu!“

Dómna de Bronting devenia tot mai nerăbdătoare.

— „Liniștea sufletului d-tale? Cuvintele d-tale sună, ca o spovedanie.“

— „Dacă vrei să o numești așa!“

— „Dar omul se spovedește numai de păcate.“

— „Mă tem, că îndrăznéla mea o vei numi astfel,“ suspină baronul.

— „Ei, dar ce cuprinde mărturisirea d-tale?“ Dómna de Bronting întrebă acestea cu mare energie.

Domnul de Bric suspină adânc, apoi își aședă de două ori gulerul cămeșii și în sfârșit șopti încet:

— „Ce am să mărturisesc, dómna mea? Mai poți întreba? Ce alta decât —“

— „Decât?“

— „Decât amorul meu!“

Dómna de Bronting se sculă cu obraji roșii de mânie. O furtună strălucia în ochii ei.

— „Devii insolent!“

— „Insolent?“ întrebă Bric desperat. „Și este vorba de simțămintele mele cele mai intime — un cuvânt din gura d-tale ajunge, pentru a mă face omul cel mai fericit seú mai nefericit din lume.“

— „Atunci prefer să te fac cel mai nefericit. Domnule de Bric, îmi pare rău, că nu pot asculta mai departe revărsările inimii d-tale . . . Cum îți pare timpul astăzi? . . . Îți place noua cântăreță? . . . Ce se mai aude nou?“

Domnul de Bric era desperat și uimit cu totul. Peste puțin își luă concediu și se tiră trist către locuința sa.

— „Nu-mi rămâne, decât să-î scriu,“ fu rezultatul cugetărilor sale.

Într-aceea dómna de Bronting făcea reflecțiuni pesimiste asupra rătăcii bărbaților. Ore să împărtășească bărbatului ei obraznicia baronului? Nu. Acesta ar supăra prea tare pe Artur, că-cî el iubia pe domnul de Bric cu adevărat. Ce-î rămânea alta, decât să tacă?

— „Cine ar fi crezut de baronul?“ filosofa dómna de Brontig. „Dar adevărat: Apele line sunt adânci.“

În séra aceleși zile făcu Artur propunerea, de a lua pe baron la preumblare cu trăsura, dar femeia sa refuză cu supărare.

— „Dar ce-ai cu Bric?“ o întrebă Artur uimit. „Bag de seamă, că nu-l poți suferi.“

— „Îl cred un om fals.“

— „Bric fals! Nu, scumpa mea, el este omul cel mai onest pe care și-l poate cine-va închipui.“

— „Adevărat?“ întrebă cu ironie dómna de Bronting.

— „Se pare că te îndoești? Dar de ce?“

— „Ei, am antipatie pentru el.“

— „Va să dică, n'ai nici un motiv,“ dișe Artur rîdînd. Dómna de Brontig tăcu.

În ziua următoare servitorul îi aduse o epistolă. Când vădu ea subscrierea: „Baron Bric,“ voi să rupă scrisoarea fără a o ceti.

— „Ba nu!“ își cugetă ea. „Póte vrea să se scuze pentru nerușinările sale.“

Ea ceti.

„Dómna mea! Deóre-ce mânia d-tale neprefăcută m'a împiedecat erî, de a-mi sfărși mărturisirea, nu-mi rămâne alta decât să o repetez în scris. Vieța mea se scurgea

egală și liniștită, până când am intrat pentru prima óră în casa d-tale. Din séra aceea arde o pasiune fierbinte în sufletul meu. Un „da“ seú un „nu“ din partea d-tale trebuie să decidă de sórtea mea. Îi va succede óre amorului celui mai capabil de jertfe și celui mai plin de stimă, să câștige favórea d-tale?“

Până aci ajunsese dómna de Bronting cu cetirea. Cu un rîs jumătate de necaz, jumătate de dispreț aruncă ea acum epistola pe masă. Apoi o puse într'o cuvertă, o adresă către baronul de Bric și nu mai adaose nici un cuvânt.

— „Și acesta e omul cel mai onest de pe lume,“ strigă ea în bătae de joc. „Cum póte fi Artur atât de scurt la vedere.“

Sângele ei înfierbîntat clocotia. Se hotărî, să se liniștescă printr'o preumblare în trăsura și se duse la surata ei, contesa Holm. Acestei prietine esperte îi istorisi ea întemplerarea întregă.

— „Trămis-ai înderēt scrisoarea lui Bric?“ întrebă ea.

— „Se 'nțelege.“

— „Atunci el nu mai póte călca în casa voastră.“

— „Negreșit.“

— „Și ce va dișe Artur? Cu cine-și va juca pe viitor partida de ecarté.“

— „Voiú cerca să învêț eú jocul acela.“

— „Ți se va urî, pentru că vei câștiga într'una; Artur al têu e prea galant, pentru ca să nu pérdá mereú. El va simți lipsa lui Bric.“

— „Atunci îi voiú esplica totul.“

— „Pentru dumneđeu nu!“

— „Dar pentru ce nu?“

— „O femeia nu trebuie nici odată să lase pe bărbatul seú să înțelégă, că ea este în stare de a primi epistole amoróse. Din momentul acela se deștéptă în el spirite gelóse, viclene. Cea dintăiu epistolă a rupt-o! va dișe el. Pe a dóua o va păstra! la a treia va răspunde! la a patra . . .“

— „Ah, cât de rău cunoști pe Artur! Orî-ce prepus e departe de bunul și nevinovatul seú suflet!“

— „Cu atât mai puțin trebuie să-î dai probe prin descoperirile asupra baronului Bric, că nevinováția lui l'a înșelat odată. Acesta îl va necăji.“

— „Dar ce să fac?“

— „Dómne, peste câte-va zile vine la voi sora ta, contesa Leonia, și cu acéstă mică sêlbatică îți va sbura din memoriă tot ce se numește Bric . . .“

Din nenorocire înțelépta contesă Holm se înșelase în privința acésta. Abia sosise Leonia de o di, și ea întrebă pe sora sa:

— „Dar baronul Bric nu mai vine la voi?“

— „Nu, de cât-va timp!“ răspunse scurt dómna de Bronting.

— „Și pentru ce nu?“

— „Femeia mea nu-l póte suferi de loc,“ esplică Artur. „Motive nu mi-a spus nici unele. Cine să se lupte în contra capricielor femeieșci? Da, da, Leonio, și tu vei fi tot atât de imperiósă, când vei avea un bărbat, care-ți va face tóte după plac!“

Dómna de Bronting sărută pe bărbatul seú, și el rîse. Numai Leonia se părea cam supérată.

— „Așadar nu voiú putea vedea pe baronul, cât timp voiú fi la voi?“ întrebă ea.

— „E probabil că nu.“
 — „Pecat!“ suspină Leonia.
 — „Ce spui?“ întrebă dómna de Bronting repede și surprinsă.

Leonia nu mai răspuse, ci roși numai. Ei, erau semne cam suspecte! Dómna de Bronting fu uimită. După un moment nu se mai gândi acolo.

Peste o săptămână însă trebuia să se gândească acolo. Artur intră în odăea ei, mai serios, ca de obicei.

— „Draga mea,“ începu el, — „îndatinat, să mulțămesc toate capriciile tale, pentru-că iubirea ta mă priveșce mai mult decât ori-ce, n'am mai combătut nici antipatia ta în contra lui Bric. Ah, amicii noștri au dreptate, decă fac o față nemulțămită, îndată ce le împărțăm căsătoria noastră; ei pierd prin ea! Femeile sunt în căsătoria ca Iehova; ele nu vor să aibă alți dumnezei lângă sine . . . Acum însă a venit momentul, în care trebuie să-ți motivezi antipatia seúă să o părăsești.“ — Artur întonă foarte aspru cuvântul: trebuie.

— „Trebuie într'adevăr?“ întrebă dómna de Bronting supărată.

— „Negreșit, și numai din cauză, că domnul de Bric mi-a cerut astăzi în scris mâna Leoniei.“ Dómna de Bronting se sculă repede de pe scaun, ca mișcată de un resort. „Dela una la cealaltă! Cel puțin rămâne în familie!“ cugeta ea cu ironie.

— „Și Leonia?“ întrebă ea supărată.

— „Întru cât pot judeca după sondări precaute, ea nu prea ar avea aversiune în contra acestui pas.“

— „Acésta nu se poate face nici o dată!“ țise dómna de Bronting cu rezoluțiune.

— „Dar pentru ce nu? Domnul de Bric ocupă în societate o pozițiune foarte stimată.“

— „Se poate.“

— „El nu prea e un geniú, dar foarte capabil și onest.“

— „Ha ha ha!“ ríse dómna de Bronting.

— „Dar, ce-ți este?“

— „Baronul Bric nu va căpeta nici odată mâna Leoniei, pentru-că . . . pentru-că . . . ei, trebuie s'o spun odată: Pentru-că . . . este un don Juan!“

De astădată ríse Artur.

— „Bric, un don Juan! . . . Bric, cel mai onest dintre baroni . . . virtuosul proverbial! . . . Iértă-mé, dar acésta e prea comic.“

— „Se poate. Dar am probe!“

— „Probe?“

— „O epistolă, pe care am căpătat-o dela el.“

— „Și pe care i-ai trāmis-o înderēt.“

— „Ce fel, șcii?“

— „Negreșit. Am chiar epistola, că-cí Bric mi-a trāmis-o deodată cu pețirea.“

— „Și poate a îndrugat ceva de căință, desperare, sumețiă de tinereță . . . ce?“

— „De loc.“

— „Atunci dar vre o altă frasă.“

— „Frasă? Nu. Numai se plānge, că nu i-ai răspuns nimic.“

— „Ne mai auțit!“

— „Dar pentru ce nu i-ai răspuns?“

— „La astfel de epistole răspunde cine-va numai, decă poate țice „da“.

— „Ei bine, trebuia să răspunđi cu „da“.

— „Scumpul meú Artur,“ răspuse dómna de Bronting, cam revoltată. „Decă acésta este o glumă, atunci nu gāsesc espresiune pentru ea. Seú atunci baronul ți-a trāmis altă epistolă, decât mie.“

— „Aci este corpus delicti.“

Dómna de Bronting aruncă o privire fugitivă asupra ei și țise: „Este aceeși — — ei bine, să răspundă cine-va la o epistolă, care începe cu frasa următoare: Dómna mea! Deóre-ce mânia d-tale neprefăcută m'a împiedecat erí, de a-mi sfērși mărturisirea, nu-mí rămāne alta, decât să o re- petez în scris . . . La acestea era să răspund?“

— „Observarea baronului o gādesc foarte logică. De ce nu l'ai lāsāt să sfērșescă? Atunci n'ar fi fost de lipsă să scrie!“

— „Să fi răspuns la o epistolă,“ continuă dómna de Bronting, „care țice: Viéța mea se scurgea egală și liniștită până în momentul, când am intrat în casa d-tale. Din séra aceea arde în sufletul meú o pasiune fierbinte. Un „da“ seú un „ba“ din partea d-tale va decide sórtea mea. Íi va succede óre amorului celui mai capabil de jertfe, celui mai plin de stimă, să câștíge favórea d-tale? . . . Mi se pare că atāta e destul. Nici n'am putut ceti mai de parte. La ce?“

— „Mi-am închipuit eú!“ țise Artur cu o emoțiune de bucurie. „Ei bine, fă-mí plăcerea și ceteșce un șir mai departe.“

— „Fiă, din parte-mí!“

Și dómna de Bronting ceti:

„Și adică iubesc pe încāntătórea d-tale soră, pe care am cunoscut-o în séra aceea; acum atērnă dela d-ta . . .“

Maí departe nu ceti dómna de Bronting. Se părea că e sórtea acelei epistole, să nu fiă cetită până la sfērșit. Dar de astădată dómna de Bronting era scuzată, că-cí nu putea ceti — de ris.

— „Așadar încāntătórea mea soră, nu eú! O, nebuună ce sunt! . . . Dar atunci la ce erau nefericitele întroduceri ecvivoce, și lungi?“

— „Ele provin din timiditatea lui Bric. El trebuie să-și dea întâiú curagiú, până când iese cu lucrul la lumină! . . . Și tu credeaí într'adevăr . . .?“

— „Nu mai sfērși! Voiú face scuze baronului! . . .“

— Bric a fost despāgubit strălucit. Leonia este de o săptămână femeia lui. Ér când dómnei de Bronting íi e éráșí urit după prānđ, atunci se gāndeșce la nenorocita epistolă, care n'a fost cetită nici odată până 'n capēt, și atunci rēsună în budoarul ei un lung rís limpede ca sunetul argintului.

V a r i e t ă ț i.

O sinucidere originală. Se scrie din Komarom, că un artilerist de acolo și-a luat viéța printr'o pușcătúră de tun. El a sevērșit acest act cātră 10 óre séra, și spre scopul acesta a întrebunțat un tun de calibru mic care se afla

aprópe de sentinelele aședate pa șanțuri. Acest artilerist a încārcat tunul și s'a aședat cu piéptul dinaintea țevii lui, apoi í-a dat foc. Tot corpul seú a fost bucățit, ér orașul și împregiurimea a fost alarmată. Capul sinucisului

s'a găsit la o mare distanță. — Motivul acestui act desperat a fost, că artileristul căpătase un arest de 5 zile pentru o mică greșelă, și credea că acum nu va mai fi înaintat la rangul de sub-locotenent, pentru care era prenotat.

Atentat asupra reginei Victoria. „Gazzetta Piemontese“ din Turin scria: De câte-va zile cercetă regina Victoria satul Baveno, cu care ocaziune cumpără mai multe lucruri în diferite prăvălii. Ea intră și într-o prăvălie de jucării, a căreia proprietar negreșit s'a bucurat tare de acea onoare. Din nenorocire se află în drum o mulțime de cutii în disordine; neguțatorul se grăbi a le pune la locurile lor. De odată se resturnă o poliță, și toate cutiile cădură pe capul reginei și al însoțitorii sale. — „Acesta e un atentat întreg“, strigă regina rîdînd către neguțator, care era ca împetrit de spaimă. Regina reuși să-l liniștească, și încă mult timp mai rîse de acea întâmplare ciudată.

Situațiunea în Rusia. După cum se știa, în Rusia nu trece o zi fără atentat din partea unui comitet secret. Până și țarul era să cadă, în zilele trecute, jertfa unei astfel de întreprinderi criminale. Acum se anunță și o adevărată bătălie într-o pădure din cercul Petrowsk, guvernamentul Saratow. Și adică deregătoria din Petrowsk a fost avisată de țerani din satul Noșkina, că în pădurea lor se află o mulțime de indiviți mascați, cari împart bani între țerani pentru a-i escita la rescolă în contra deregătoriei. În urma acestora ispravnicul din Petrowsk trâmise în pădure o companie de soldați și câți-va gendarmi, dar aceștia nu putură face nimic în contra revoluționarilor cu mult mai numeroși. De aceea au fost siliți să chîmie într'ajutor pe țerani din satele învecinate Noșkina, Savkino și Dubrowka. Așadar soldații ajutați de câte-va mii de țerani înarmați cu cărlige, pușci, pistole, imblăcie, cöse și alte instrumente, atacă pe rebeli și, după o luptă cerbică și sângeră de trei ore, îi siliră să fugă. Acum țerani se aruncară ca turbați asupra fugarilor, uciseră 83 dintre ei și prinsă 47. Rebelii erau exclusiv Poloneși și Tătari, er conșcutorul lor — un colonel polon.

Generalii de inchiriēt. Jurnalul din Petersburg, „Molva“, istorisește că în Rusia domnește datina, de a închiria pentru nunți generali demisionați „en pleine parade“. Acest obicei a pētruns cu deosebire în cercurile burgeze, care paradază bucuros cu relațiunile lor cu demnitari ai statului. Generalul inchiriēt — chiria costă în astfel de casuri dela 5 ruble de argint în sus, după numărul decorațiunilor — apare la sērbătore în uniformă, petrece aci mai mult sēu mai puțin, după cum i se plătesce, de ordinar se îmbată și apoi, decă pōte, se întorce superb acasă.

Vegetarianismul și creșcerea copiilor. Apostolul vegetarianilor, Dr. Dock, a ținut în Viena câte-va prelecțiuni, din care estragem unele amēnunte: Oratorul numește spiritușele, adică berea, vinul și rachiul, producători sērăciei și agenți pentru spitaluri și case de nebuni. El a probat, că cel ce nu se nutrește cu carne, se pōte lipsi ușor de aceste mijloce de escitare; cafēua, ceaiul și tutunul sunt o necesitate pentru mîncători de carne, dar nici odată pentru mîncători de fructe. Apoi vorbi el despre corpul bolnav, și arētă, că nervositatea femeilor este numai o urmare a nutririi cu carne și că vegetarianismul este singurul mijloc de a împiedeca acea bōlă. El presentă publicului două copii de 6—8 ani din familia președintelui clubului vegetarian din Viena; arare-orī se găseasc așa copii tari, sănătoși și frumoși în familii, care se nutresc cu carne. Acești copii trāesc cu fructe și pāne, mînăncă rar lapte și ouē și desprețuesc carnea. O familie de 12 persoane pōte economisa în modul acesta 1200 de fiorini pe an. Într'o altă conferință se rădică Dr. Dock în contra a două prejudețe, și adică în contra friceii de aerul nopții și în contra închipuirei că numai carnea produce carne. El documentă că aerul nopții, în loc de a cășuna copiilor dureri de gât

sēu alte bōle, dă organismului provisiunea de ocsigen necesar pentru a două zi. A dormi cu ferestrele deschise este tot ce se pōte mai favorabil pentru sănătate și desvoltarea organismului. Ceī cari dorm astfel atāt vēră cāt și ērna nu cunosc recēla, bōlele respirațiunei și bōlele lipicioșe. De aceea oratorul recomandă tuturor mamelor să-și învețe copiii a dormi cu ferestrele deschise.

Momente de distracțiune.

— Un învățat bătrân și plăcut scris o epistolă pentru servitōrea sa, care nu șcia nici scrie nici ceti. Epistola era către părintii fetii. El i-o ceti încă odată și întrebă:

— „Mai ai să adaogi ceva?“

— „Ah, domnule profesor, fi bun și scrie să nu se supere, pentru că le scriu o epistolă atāt de prōstă.“

— Bătrânul îndeplini suridînd acea rugare, era — celebrul limbist englez Daniel Webster.

Este cunoscut, că judecătorii englezi își însoțesc de obicei judecățile lor cu o mică cuvîntare morală. Despre o astfel de predică istorisește o fōiă engleză următoarele:

Este vorba despre furtul unui porc. Judecătorul se întorce către acusat:

„Ce-ai făcut cu porcul furat dela vēduva Dickson?“

Acusatul. L'am mîncat.

Judele. Și n'ai mustrări de conșcintă? Ce vei dice la a două venire, decă vei sta cu vēduva Dickson înaintea judelei etern și decă bunul Dumnezeu îți va cere socotēla?

Acusatul. Să fiă cu iertare, domnule jude! Porcul încă va fi de față?

Judele. De bună samă!

Acusatul. Atunci, îi voi dice vēduvei Dicson: Etă, aici ție porcul; iea-l înderēt.

Bibliografia.

Librăria frații Ionițiu et Comp., strada Lipscani 27, anunță că în editura sa, va apărea în fascicule de 3—4 cōle în 18° istoria resbelului romāno-ruso-turc sub titlul: **Episod din istoria resbelului independenței romāne.** Aceste fascicule vor coprinde, două numai istoria în general a resbelului, cu toate proclamațiile, ordinele etc. ale M. S. R. Domnitorului cum și tractatul din Berlin, er celelalte fascicule fīacare va coprinde în detai toate luptele victorioșe ce armata romānă a ținut piept cu armata turcā în acēta glorioșă campanie de independență a Romāniei sub comanda marelui și victoriosului Căpitan M. S. R. Carol I. — Tōte aceste fascicule, vor avea ca premii cāte un tablou litografiat în culori, reprezentînd cāte un episod de bătăliile ce armata romānă a repurtat cu glorie contra Turcilor și anume: Eroicile lupte dela Grivița, 2 tablouri foarte interesante. — Eroicile lupte dela Plevna, 2 tablouri foarte interesante. — Bătăliile dela Oponez, Smărdan, Rahova, Vidin, 5 tablouri. — Trecerea armatei romāne în Dobrogia, 1 tablou.

Din aceste fascicule a apărut deja prima fasciculă din istoria resbelului romāno-turc și prisionierul romān dela Plevna și tablourile cāderea Plevnei sēu Osman-Pașa rānit se predă prisionier; bătălia dela Oponez, Rachova, Grivița și trecerea armatei romāne în Dobrogia. Prețul fīacarei fascicule este de Lei 2.50, împreună cu unul din sus arătatele tablouri.

— **Prisionierul romān dela Plevna**, novelă contimpurană, compusă de N. D. Popescu, Edițiunea II-a, revēdută și corectată. Bucureșci, Librari-editori Frații Ionițiu și Comp., Strada Lipscani, 27. 1879.

— **Ciarda albă**, narațiune poetică în 5 cānturi, de Teochar Alexi. Brașov, în comisiune la librăria romānă. Bucureșci, la noua librăria a d-lui I. G. Haiman. 1879.

— **Indreptariu practic** în tōte afacerile finanțiale, compus pe baza legilor și ordinațiunilor finanțiale, ce sunt în vīgore, de Georgiū Pop, secretar m. r. finanțial și președintele oficiului pentru măsurarea competițelor din Alba-Iulia. Broșura II, Blașiū, 1879. Tipografia seminarului gr.-cat. în Blașiū.

Gicitură

de D-rele O. și C. A. St.

Din următoarele 28 silabe: **A, ra, can, do, ba, son, dan, li, thy, rom, dun, ie, gar, ior, e, li, ges, rho, el, ha, nil, then, gon, a, do, gan, dus, ied,** — au să se compună 14 cuvinte, a căroră inițiale formēză numele unui poet italian.

1. O persoană din o dramă a lui Shakespeare, tradusă de Schiller. 2. Un oraș în Grecia. 3. O artistă din timpul presente. 4. Un nume femeiesc. 5. Un nume bărbătesc. 6. Un pașă turcesc. 7. Un port în Veneția. 8. Un riu în Palestina. 9. Un riu în Hindostan. 10. O persoană din bibliă. 11. Un fost rege în Vestfalia. 12. O insulă în marea mediterană. 13. O insulă și oraș în Asia mică. 14. Un oraș în Japan.

Cu numărul trecut s'a încheiēt al doilea pātrar de an. Onorații abonați, al căror abonament espiră cu numărul acela, sunt dară învitați a se grăbi cu renōirea lui, că-cī numărul de față va fi cel din urmă ce li se trāmite. Condițiunile abonamentului se pot vedea pe copertă.

Editura.